

Publiczne Gimnazjum
im. ks. Wojciecha Borowiusza
w Cmolasie

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO

KLASA II

Cele nauczania języka polskiego są zgodne z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. 2015 poz. 843).

Opracowanie na podstawie propozycji WSiP:

Adela Bajor

Danuta Piórek

Magdalena Czwałga

UMOWA Z UCZNIEM

1. Nauczyciele, oceniając ucznia, kierują się zasadą sprawiedliwości. Każda ocena jest motywowana. Po dłuższej nieobecności w szkole uczeń otrzymuje czas na uzupełnienie zaległości. Może liczyć na pomoc nauczyciela.
2. Uczniowie oceniani są na bieżąco. Otrzymują oceny cząstkowe za różne formy aktywności:
 - dłuższe wypowiedzi ustne,
 - aktywność na lekcjach,
 - zadania klasowe literackie lub językowe,
 - testy sprawdzające obejmujące różnorodny zakres wiedzy literackiej i kulturowej,
 - dyktanda, testy lub ćwiczenia ortograficzne,
 - wypracowania i inne prace domowe,
 - czytanie (technika i rozumienie tekstu),
 - recytacja wierszy i fragmentów prozy,
 - kartkówki ze znajomości lektur lub z ostatnich lekcji,
 - samodzielne notatki z lekcji,
 - przemówienia,
 - praca w grupach,
 - czytelnictwo lektur uzupełniających,
 - plastyczne konkretyzacje utworów literackich,
 - realizacja określonych projektów,
 - samokształcenie.
3. Uczeń zobowiązany jest przynosić na lekcję zeszyt przedmiotowy i podręcznik.
4. Uczeń ma obowiązek prowadzić zeszyt przedmiotowy, robić na bieżąco notatki z lekcji.
5. Uczeń może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji trzy razy w ciągu półrocza. Zgłasza ten fakt przed lekcją. Na następne zajęcia ma obowiązek uzupełnić braki. Zwolnienia nie dotyczą zadań klasowych, sprawdzianów, dyktand, zapowiedzianych kartkówek, zadań długoterminowych.
6. Zadania klasowe, testy lub sprawdziany (co najmniej dwa w półroczu) są obowiązkowe i zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem. Uczniowie współdecydują o ich terminie. Jeżeli uczeń opuścił pracę klasową, powinien ją napisać w ciągu tygodnia. Termin ustala nauczyciel. Jeśli uczeń dwukrotnie (bez usprawiedliwienia) opuścił termin pisania pracy, otrzymuje ocenę niedostateczną.
7. Uczeń może poprawić ocenę z jednej pracy klasowej, wypowiedzi ustnej, lektury, recytacji. Umawia się z nauczycielem, który podaje termin poprawy. Poprawianą ocenę nauczyciel bierze w nawias, a obok wpisuje nową.
8. Kartkówki sprawdzające bieżące przygotowanie z trzech ostatnich lekcji nie muszą być zapowiadane.
9. Dyktanda, kartkówki, wypracowania domowe nie podlegają poprawie.
10. Prace domowe sprawdzane są na bieżąco – sam fakt odrabiania zadań, a szczegółowa ocena nie musi dotyczyć wszystkich uczniów.
11. W ciągu dwóch tygodni nauczyciel ma obowiązek ocenić wszelkie zebrane prace pisemne i udostępnić je uczniom do wglądu.

12. Oprócz ocen cząstkowych nauczyciel stosuje system „plusów” i „minusów”, przeliczanych na oceny według następującej zasady: pięć „plusów” – bardzo dobry, pięć „minusów” – niedostateczny.
13. Uczeń ma prawo poprosić nauczyciela o dodatkową pomoc, np. wytłumaczenie niezrozumiałego materiału, wyjaśnienie spornych kwestii dotyczących ocen cząstkowych.
14. Uczniowie mają wgląd w regulamin oceniania. Kryteria oceny poszczególnych aktywności przypominane są na bieżąco.
15. Większość prac oceniana jest według przeliczenia procentowego:

celujący	95 – 100 %
bardzo dobry	86 – 94 %
dobry	71 – 85 %
dostateczny	51 – 70 %
dopuszczający	33 – 50 %
niedostateczny	0 – 32 %

Szczegółowe kryteria ustala każdorazowo nauczyciel, mając na uwadze stopień trudności lub wkład pracy uczniów i podaje przed realizacją konkretnych zadań.

Ocena (pisemna lub ustna) stanowi **informację zwrotną dla ucznia**.

Zawiera cztery elementy:

- Wyszczególnienie i docenienie dobrych elementów pracy ucznia.
- Wyszczególnienie tego, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy ze strony ucznia.
- Wskazówki, w jaki sposób uczeń powinien poprawić pracę.
- Wskazówki, w jakim kierunku uczeń powinien pracować dalej.

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENY RÓŻNYCH FORM AKTYWNOŚCI

I. KRYTERIA OCENY PRAC PISEMNYCH

Zasady oceniania dyktand

I	Każde dyktando poprzedzone jest przypomnieniem określonych zasad ortograficznych, przeprowadzeniem ćwiczeń, pracą ze słownikiem ortograficznym.
II	Dyktanda są oceniane w zależności od trudności tekstu i ilości ortogramów w nich zawartych. Przy trudniejszych przewidziana jest ocen celująca, przy łatwiejszych najwyższą jest ocena bardzo dobra.
III	Za bezbłędnie napisany tekst uczeń otrzymuje 25 punktów. Za każdy błąd pierwszorzędny: <ul style="list-style-type: none">▪ pisownia rz – ż, ó – u, ch – h▪ pisownia „nie” z osobową formą czasownika▪ pisownia małą i wielką literą odejmuje się 2 punkty. Za każdy błąd drugorzędny (pozostałe błędy) odejmuje się 1 punkt. Za każdy błąd interpunkcyjny odejmuje się pół punktu. Powtarzający się błąd liczy się tylko raz.
IV	Uczniowie ze stwierdzoną dysleksją , jeśli napiszą na ocenę pozytywną, oceniani są według tych samych kryteriów, ale otrzymują jedną ocenę „wyżej”. Jeśli napiszą „na jedynekę”, nie otrzymują oceny niedostatecznej, przepisują tekst dyktanda w domu do zeszytu. Za bezbłędne przepisanie dyktanda (bez poprawek) otrzymują ocenę dopuszczającą. Praca z błędami oceniana jest na niedostateczny.

Przeliczenie punktów na oceny:

celujący	24 – 25 p.
bardzo dobry	22 – 23 p.
dobry	18 - 21 p.
dostateczny	13 – 17 p.
dopuszczający	8 – 12 p.
niedostateczny	0 – 7 p.

Kryteria oceny wypracowań

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–6)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0 – 1p.
II	Rozwinięcie tematu	0 – 2p.
III	Zastosowanie słownictwa charakterystycznego dla danej formy wypowiedzi	0 – 1p.
IV	Podsumowanie rozważań (wnioski, opinie, uogólnienia, refleksje)	0 – 1p.
V	Poprawność pracy pod względem merytorycznym	0 – 1p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
VI	Trójdzielność wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) z zachowaniem właściwych proporcji	0 – 1p.
VII	Spójność tekstu (istnieją językowe nawiązania pomiędzy poszczególnymi częściami pracy)	0 – 1p.
VIII	Logiczne uporządkowanie (nie pojawiają się nieuzasadnione powtórzenia tych samych treści)	0 – 1p.
III JĘZYK I STYL (0–4)**		
IX	Poprawność językowa (dopuszczalne trzy błędy niezależnie od kategorii) 0 – 3bł. → 3p.; 4bł. → 2p.; 5bł. → 1p.; 6bł. → 0p.	0 – 3p.
X	Funkcjonalność stylu	0 – 1p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XI	Poprawność ortograficzna 0bł. → 2p.; 1bł. → 1p.; 2bł. → 0p. (dla uczniów z dysleksją : 0bł. – 3bł. → 2p.; 3bł. → 1p. 4bł. → 0p.)	0 – 2p.
XII	Poprawność interpunkcyjna (dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalne 4 błędy)	0 – 1p.

* Jeśli cała praca nie jest zgodna z tematem, nie przyznaje się punktów za całe zadanie.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości (mniej niż 2/3 strony formatu A4), nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

**Za pracę z dużą liczbą rażących błędów ortograficznych i interpunkcyjnych uczeń może otrzymać ocenę niedostateczną.

Przeliczenie punktów na oceny:

15 – 16 p. → celujący

13 – 14 p. → bardzo dobry

11 – 12 p. → dobry

8 – 10 p. → dostateczny

5 – 7 p. → dopuszczający

0 – 4 p. → niedostateczny

Kryteria oceny zaproszenia

Numer kryterium	Kryteria
I	Wskazanie adresata, nadawcy, miejsca, czasu, celu (<i>kogo zapraszamy, kto zaprasza, gdzie, kiedy, na co</i>)
II	Zastosowanie wyrazów o charakterze perswazyjnym – co najmniej jeden
III	Spójność tekstu
IV	Poprawność językowa (dopuszczalny 1 błąd)
V	Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna (dopuszczalny 1 błąd ortograficzny i 1 błąd interpunkcyjny; dla uczniów z dysleksją – 2 błędy ortograficzne i 2 błędy interpunkcyjne)

Kryteria oceny dedykacji

Numer kryterium	Kryteria
I	Wskazanie adresata, okoliczności, nadawcy, miejsca i czasu [<i>komu dedykujemy; z jakiej okazji (za co, w jakich okolicznościach); kto dedykuje; gdzie (miejsce); kiedy (data)</i>]
II	Układ graficzny
III	Poprawność językowa (dopuszczalny 1 błąd)
IV	Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna (dopuszczalny 1 błąd ortograficzny i 1 błąd interpunkcyjny; dla uczniów z dysleksją – 2 błędy ortograficzne i 2 błędy interpunkcyjne)

Kryteria oceny ogłoszenia typu zawiadomienie

Numer kryterium	Kryteria
I	Wskazanie nadawcy (może być zbiorowy), jednoznaczne określenie miejsca, czasu (co najmniej dzień, miesiąc, rok) oraz celu. Dostosowanie wypowiedzi do sytuacji komunikacyjnej (przewaga informacji nad elementami zachęty).
II	Spójność tekstu
III	Poprawność językowa (dopuszczalny 1 błąd)
IV	Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna (dopuszczalny 1 błąd ortograficzny i 1 błąd interpunkcyjny; dla uczniów z dysleksją – 2 błędy ortograficzne i 2 błędy interpunkcyjne)

II. KRYTERIA OCENY WYPOWIEDZI USTNYCH

Kryteria oceny dłuższej wypowiedzi ustnej

Numer kryterium	Kryteria
I	Zgodność wypowiedzi z tematem
II	Rozwinięcie tematu w ramach określonej koncepcji ucznia
III	Spójność i logiczne uporządkowanie wypowiedzi
IV	Płynność wypowiedzi (właściwe tempo mówienia)
V	Wyraźne mówienie (uczeń jest dostatecznie słyszany i rozumiany)
VI	Przestrzeganie poprawności językowej (dopuszczalne 3 błędy)
VII	Wyraziste mówienie (dostosowanie sposobu mówienia do sytuacji opowiadania; właściwa modulacja głosu, zaciekawienie słuchaczy, potęgowanie napięcia)

Kryteria oceny przemówienia

Numer kryterium	Kryteria
I	Zgodność przemówienia z tematem
II	Wstęp – apostrofa do słuchaczy, wyjaśnienie powodu spotkania, określenie celu przemówienia
III	Rozwinięcie tematu w ramach określonej koncepcji ucznia
IV	Zakończenie – np. uogólnienie, refleksja, aforyzm, sentencja, odpowiedni cytat
V	Występowanie wyrazów i zwrotów dotyczących czasu i miejsca, w którym odbywa się spotkanie (np. <i>szczególna data, pamiętny dzień, niezwykła chwila, niezapomniane miejsce</i>)
VI	Występowanie zwrotów skierowanych do słuchaczy – co najmniej 2 przykłady poza wstępną apostrofą (np. <i>mili goście, szanowni państwo, panie i panowie, zacni zebrani, drogie koleżanki i drodzy koledzy</i>)
VII	Występowanie słów wyrażających stosunek do własnej wypowiedzi (np. <i>mam zaszczyt, jestem wzruszony, przypadł mi miły obowiązek</i>)
VIII	Spójność wypowiedzi
IX	Logiczność wypowiedzi
X	Poprawność językowa (dopuszczalne 2 błędy)
XI	Funkcjonalność stylu wypowiedzi – styl dostosowany do audytorium, sugestywność, jasność, rzeczowość, zrozumiałość wypowiedzi
XII	Płynność wypowiedzi (odpowiednie tempo mówienia)
XIII	Wyraźne mówienie (uczeń jest słyszany i rozumiany)
XIV	Wyraziste mówienie (odpowiednie akcentowanie najważniejszych miejsc wystąpienia, modulacja głosu, pauzy, unikanie monotonii)
XV	Odpowiednie gesty, mimika, postawa przemawiającego (nie rozpraszają słuchaczy, podkreślają najważniejsze elementy wystąpienia, służą utrzymywaniu kontaktu ze słuchającymi)

Kryteria oceny recytacji

Numer kryterium	Kryteria
I	Znajomość tekstu [dwa nieznaczne błędy (w tym podpowiedzi nauczyciela) – 2 punkty; od 3 do 5 błędów – 1punkt; liczne błędy, podpowiedzi wykluczają przyznawanie punktów za kolejne kryteria; uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną]
II	Właściwe tempo mówienia (dostosowane do sytuacji ukazanej w wierszu, fragmencie prozy; przestrzeganie znaków interpunkcyjnych, przerzutni)
III	Wyraźne mówienie (uczeń jest słyszany i rozumiany)
IV	Wyraziste mówienie (uczeń dostosowuje sposób mówienia do sytuacji ukazanej w wierszu, fragmencie prozy; głosem wyraża uczucia, zaciekawia, wzrusza)

Kryteria oceny techniki czytania

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Płynność czytania [dwa nieznaczne błędy (w tym podpowiedzi nauczyciela) – 2 punkty; od 3 do 5 błędów – 1punkt; liczne błędy, podpowiedzi <u>wykluczają</u> przyznawanie punktów za kolejne kryteria; uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną]	0 – 2 p.
II	Właściwe tempo czytania (przestrzeganie znaków interpunkcyjnych, stosowanie akcentów logicznych)	1p.
III	Wyraźne mówienie (uczeń jest słyszany i rozumiany)	1p.
IV	Wyraziste mówienie (uczeń dostosowuje sposób czytania do sytuacji ukazanej w tekście, różnicuje partie narracyjne i dialogowe, głosem wyraża uczucia, zaciekawia, wzrusza)	0 – 2 p.

Przeliczenie punktów na oceny:

6 p. – celujący; 5p. → bardzo dobry; 4p. → dobry; 3p. → dostateczny; 2p. → dopuszczający
0 – 1p. → niedostateczny

III. KRYTERIA OCENY INNYCH FORM AKTYWNOŚCI

Kryteria oceny rysunkowych (plastycznych) konkretyzacji utworów

Numer kryterium	Kryteria
I	Realizacja tematu
II	Zgodność pracy z tekstem
III	Oryginalność wyrażonej treści
IV	Oryginalność zastosowanej techniki (2 punkty przyznaje się, jeżeli uczeń do wykonania pracy użył innych materiałów niż kartka i kredki)
V	Estetyka wykonania

Kryteria oceny realizacji określonych projektów

Numer kryterium	Kryteria
I	Zgodność projektu z tematem
II	Oryginalność wyrażonej treści
III	Oryginalność zastosowanej techniki (technologii)
IV	Estetyka wykonania
V	Prezentacja

Kryteria oceny współpracy w grupie w związku z realizacją konkretnych zadań

Numer kryterium	Elementy współpracy podlegające punktowaniu	Liczba punktów
I	Ogólne zaangażowanie w pracę grupy	0 – 2 p.
II	Bezpośredni wkład w realizację powierzonego zadania	0 – 2 p.
III	Stopień wywiązania się z pełnionej funkcji	0 – 2 p.
IV	Umiejętności współpracy z innymi	0 – 2 p.
V	Rozumienie własnej sytuacji w grupie	0 – 2 p.

Propozycja oceniania:

9 – 10 p. → „++”; 6 – 8 p. → „+”; 4 – 5 p. → „nic”; 0 – 3 p. → „-”

Zasady, według których ilość uzyskanych „plusów” i „minusów” będzie przeliczana na oceny: pięć „plusów” – bardzo dobry, pięć „minusów” – niedostateczny.

KRYTERIA OCENIANIA UCZNIÓW POSIADAJĄCYCH OPINIĘ LUB ORZECZENIE PORADNI PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNEJ

Na podstawie opinii Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Kolbuszowej stwierdzającej specyficzne trudności w uczeniu się – dysleksja rozwojowa, dysortografia, dysgrafia, wymagania edukacyjne wynikające z programu nauczania zostaną dostosowane do indywidualnych potrzeb ucznia poprzez obniżenie kryteriów oceniania.

Zgodnie z kryteriami oceny **prac pisemnych** - wypracowań domowych oraz klasowych, zawartych w przedmiotowym systemie oceniania z języka polskiego, ocenie podlega:

- realizacja tematu (za wypracowanie, które nie jest zgodne z tematem, uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną),
- kompozycja,
- język i styl,
- zapis.

W przypadku uczniów dyslektycznych (w tym dysortografików i dysgrafików) dostosowuje się kryteria dotyczące zapisu:

1. Uczeń winien wykazywać dbałość o poprawność ortograficzną i interpunkcyjną, ale ilość występujących błędów nie odgrywa decydującej roli w ocenie prac. Nauczyciel dokonuje klasyfikacji błędów według określonych kategorii. Podczas oceniania prac uczniów posiadających opinię stwierdzającą dysortografię błędy typowo ortograficzne to:

- pisownia *u – ó, rz – ż, ch – h*,
- pisownia nazw własnych,
- rozpoczynanie zdania małą literą.

Jeżeli mylenie liter nie jest łamaniem zasady ortograficznej, traktuje się je jako błędy graficzne.

2. Zapis umożliwia komunikację.

3. Podczas pisania wypracowania klasowego uczeń może korzystać ze słownika ortograficznego.

4. Na jednakowych prawach oceniany jest brudnopis i czystopis zadania klasowego.

Uczeń ma prawo (w terminie uzgodnionym z nauczycielem) poprawić pisemną pracę (domową, klasową), która z powodu niezgodności z tematem lub zapisu uniemożliwiającego komunikację (nie potrafi jej przeczytać nawet sam uczeń) została oceniona na niedostateczny.

W **sprawdzianach czytania ze zrozumieniem** krótkie zadania otwarte nie są oceniane pod względem poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej, natomiast w zadaniach rozszerzonej odpowiedzi dostosowuje się kryteria dotyczące zapisu.

Ocena **dyktanda** dyslektyka odbywa się na nieco innych zasadach niż pozostałych uczniów. O ile nauczyciel nie jest w stanie odczytać pracy ucznia, uczeń powinien to zrobić w jego obecności, wyjaśniając wszystkie wątpliwości ortograficzne.

W **testach** obejmujących wiedzę i umiejętności z zakresu literatury i kultury oraz umiejętności językowych (w zależności od stopnia trudności) kryteria oceny za merytoryczną wartość pracy mogą zostać obniżone do 10 %.

Notatki przepisywane z tablicy winny się różnić jakością pod względem poprawności ortograficznej i kaligraficznej od tekstów dyktowanych przez nauczyciela. Od ucznia z dysfunkcjami nie oczekuje się estetycznego pisma, ale zapis powinien umożliwiać komunikację. Taki wymóg ma na celu wdrażanie ucznia do samokontroli podczas przepisywania, natomiast nauczycielowi daje możliwość dostrzeżenia błędów, dokonania ich poprawy, zalecenia właściwych ćwiczeń doskonalących poprawność ortograficzną i kaligraficzną.

Inne formy aktywności dysgrafików i dysortografików oceniane są według kryteriów zawartych w przedmiotowym systemie oceniania z języka polskiego i obowiązujących pozostałych uczniów.

Szczegółowe dostosowanie wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia w oparciu o opinię lub orzeczenie poradni psychologiczno – pedagogicznej zawarte jest w odrębnym dokumencie przygotowanym imiennie dla każdego ucznia.

Zakres kształcenia literackiego i kulturowego (Witold Bobiński *Świat w słowach i obrazach*) rozpisany na poziomy wymagań: podstawowy i ponadpodstawowy.

	Poziom wymagań	
Teksty kultury	Podstawowy P	Ponadpodstawowy PP
	Uczeń:	Uczeń:
<i>Początki świata, początki słowa</i>		
<i>Biblia – Stary Testament: Wygnanie z Raju</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat <i>Księgi Rodzaju</i> i <i>Księgi Wyjścia</i> – czyta głośno – odpowiada na pytania, cytując odpowiednie fragmenty tekstu – omawia elementy świata przedstawionego – opowiada o przebiegu wydarzeń – podaje motywy działania bohaterów – dostrzega symbole w tekście – rozpoznaje styl biblijny – znajduje w tekście przykłady cech stylu biblijnego – dobiera określenia do podanych rzeczowników – zapoznaje się ze wskazówkami <i>Jak czytać „Biblię”?</i> – redaguje streszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – ocenia i komentuje motywy działania bohaterów – wyjaśnia sens opowieści – wyjaśnia znaczenie symboli występujących w tekście – wyjaśnia, czym cechuje się styl biblijny – podaje źródła inspiracji autorów ksiąg biblijnych, korzystając z wydawnictw encyklopedycznych – omawia wskazówki <i>Jak czytać „Biblię”?</i>
<i>Biblia – Stary Testament: Wędrówka do Ziemi Obiecanej</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno – odpowiada na pytania, cytując odpowiednie fragmenty tekstu – wymienia biblijne postacie i miejsca – zapisuje w punktach przebieg wędrówki, korzystając z mapki – opowiada o kolejnych etapach wędrówki – określa formę słów skierowanych do bohatera, 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – dostrzega związki między kolejnymi etapami wędrówki – opowiada o kolejnych etapach wędrówki, łącząc opowiadanie z opisem miejsc i charakterystyką postaci – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywów – wskazuje historyczny

	<p>wykorzystując podane słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> – odnajduje w tekście motywy 	<p>i kulturowy kontekst dzieła</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia własne zdanie – wyjaśnia znaczenie zwrotów i wyrażeń wywodzących się z <i>Biblii</i> – opracowuje fragment scenariusza w formie opowiadania
<p><i>Biblia – Nowy Testament: Syn marnotrawny</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat <i>Ewangelii wg św. Łukasza</i> – czyta głośno – rozpoznaje w utworze przypowieść – wylicza podstawowe cechy przypowieści – podaje informacje na temat czasu, miejsca i uczestników zdarzeń – opowiada o przebiegu wydarzeń – określa reakcję bohatera – nazywa cechy charakteru postaci – ogląda reprodukcję obrazu – porównuje elementy świata przedstawionego w tekście z obrazem – redaguje opis obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – podaje tytuły znanych przypowieści – definiuje przypowieść – charakteryzuje i ocenia postacie – odczytuje ukryty sens przypowieści oraz jej wymowę – dostrzega uniwersalizm postaci i wydarzeń – formułuje prawdy ogólne wynikające z przypowieści – redaguje bardziej zrozumiałą wersję wypowiedzi bohatera – interpretuje kompozycję malarską
<p><i>Myślę i decyduję – o argumentowaniu i rozprawce</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – używa pojęć: <i>teza, argument, wniosek</i> – rozpoznaje rozprawkę wśród innych form wypowiedzi – rozróżnia tezę, argument, wniosek – formułuje tezę – gromadzi argumenty – stosuje słownictwo wprowadzające kolejne argumenty – gromadzi słownictwo wyrażające własne stanowisko – redaguje rozprawkę, stosując 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>teza, argument, wniosek</i> – wymienia cechy rozprawki jako formy wypowiedzi – wskazuje w cudzym tekście cechy rozprawki – gromadzi i selekcjonuje argumenty – stosuje bogate słownictwo podkreślające własne stanowisko – redaguje rozprawkę, zachowując wszystkie cechy formy

	właściwy porządek treści	
<i>Biblia – Nowy Testament: Hymn o miłości</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Pawła z Tarsu – uważnie słucha czytanego tekstu – określa tematykę tekstu – opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych – wylicza cechy miłości – dostrzega logiczną kompozycję tekstu – dzieli tekst na części kompozycyjne ze względu na różnice tematyczne – klasyfikuje utwór jako <i>hymn</i> – wymienia cechy hymnu jako pieśni 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – konkretyzuje obrazy poetyckie – charakteryzuje uczucie miłości – rozpoznaje i nazywa wartości – formułuje wnioski na podstawie analizy kompozycji tekstu – wyjaśnia celowość użycia wyliczeń – uzasadnia, że utwór jest hymnem
Homer <i>Iliada</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest <i>mit</i> i <i>mitologia</i> – wymienia znane mity – zapoznaje się z informacjami na temat Homera i <i>Iliady</i> – czyta cicho ze zrozumieniem – odczytuje informacje z osi czasu – omawia elementy świata przedstawionego – zapisuje w punktach informacje o przebiegu wojny – nazywa cechy bohaterów – odnajduje w tekście motyw gniewu – proponuje inne rozwinięcie tytułu utworu – używa pojęć: <i>apostrofa</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>epos</i> – odczytuje przykładowe apostrofy, porównania – ogląda reprodukcję obrazu, dzieląc się swoimi wrażeniami 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o znanych bogach i bohaterach mitologicznych – zapisuje w punktach opinię bohatera – ocenia zachowanie bohaterów – redaguje artykuł hasłowy do encyklopedii – porównuje bohaterów utworu ze znanymi postaciami mitologicznymi oraz postaciami rycerzy – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu gniewu – wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>apostrofa</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>epos</i> – wyjaśnia sens apostrof i porównań – uzasadnia, że utwór jest eposem – interpretuje kompozycję malarską

<p>Homer <i>Odyseja</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat <i>Odysei</i> – czyta cicho ze zrozumieniem – omawia elementy świata przedstawionego – opowiada o przebiegu wyprawy – nazywa cechy bohaterów – odczytuje rozbudowane porównanie – wyjaśnia dosłowne znaczenie wyrazu <i>odyseja</i> – odnajduje w tekście motyw podróży – gromadzi wyrazy bliskoznaczne – korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych – odróżnia tekst narratora od wypowiedzi postaci – wyjaśnia, czym charakteryzuje się <i>epos</i> – redaguje opis przeżyć bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa stany emocjonalne bohatera – wyjaśnia sens porównania – wyjaśnia uniwersalizm motywu podróży – wyjaśnia zróżnicowanie stylistyczne języka postaci i narratora – charakteryzuje narratora na podstawie jego wypowiedzi – uzasadnia, że utwór jest eposem – wymienia tytuły poznanych eposów – redaguje rozbudowany opis przeżyć bohatera
<p><i>O Królu Arturze i Rycerzach Okrągłego Stołu – Poszukiwanie świętego Graala. Przygody Pana Parsifala</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat króla Artura – czyta cicho ze zrozumieniem – omawia elementy świata przedstawionego – uzupełnia podany niepełny plan wydarzeń – wyodrębnia etapy wędrówki – odnajduje w tekście motyw podróży – nazywa cechy bohaterów – ocenia postawę bohaterów – wyjaśnia, na czym polegał <i>ideal rycerza</i> – podsumowuje opowiedzianą historię – rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne – klasyfikuje utwór jako epos rycerski 	<ul style="list-style-type: none"> – redaguje plan najważniejszych wydarzeń – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu podróży – porównuje podróż Parsifala z wędrówką wybranej postaci literackiej – dostrzega przenośne znaczenie elementów fantastycznych – wskazuje źródła motywów fantastycznych – oddziela prawdę historyczną od fikcji literackiej – sporządza kodeks postępowania rycerza – porównuje Rycerzy Okrągłego Stołu ze znanymi postaciami rycerzy obecnymi w literaturze – podaje cechy eposu

		rycerskiego
<i>Świat w słowach odbity</i>		
<i>Słowa są zwierciadłem</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta cicho ze zrozumieniem, wybierając odpowiednie informacje – określa tematykę tekstu – odróżnia informację od opinii – cytuje wskazane informacje i opinie – posługuje się terminem <i>epika</i> – wyjaśnia termin <i>literatura</i> – podaje przykłady najstarszych zapisanych tekstów – używa pojęcia <i>konwencja realistyczna</i> – wyjaśnia pojęcie <i>mit</i> – podaje przykłady mitów i ich bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnicę między informacją a opinią – samodzielnie komentuje, wnioskuje – wskazuje źródła epiki jako rodzaju literackiego – wyjaśnia, na czym polega <i>konwencja realistyczna</i> – podaje przyczyny powstawania mitów – kojarzy mity z początkami literatury – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu zwierciadła (lustra) – wymienia tytuły utworów wykorzystujące motyw lustra
Henryk Sienkiewicz <i>Krzyżacy</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Henryka Sienkiewicza – czyta cicho ze zrozumieniem – opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych – określa czas i miejsce akcji – dzieli bohaterów na głównych, drugoplanowych i epizodycznych – charakteryzuje bohaterów – porządkuje wydarzenia składające się na fragment akcji powieści – wyróżnia i nazywa wątki utworu – odróżnia powieść historyczną od innych rodzajów powieści – podaje wyróżniki powieści historycznej – wskazuje w fabule przykłady podanych motywów – omawia ideał rycerza chrześcijańskiego – redaguje charakterystykę porównawczą 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady zdarzeń budzących śmiech, lęk, współczucie – odróżnia postacie i wydarzenia historyczne od postaci i wydarzeń fikcyjnych – nazywa i wyjaśnia motywy działania bohaterów – redaguje plan ramowy najważniejszych wydarzeń – przyporządkowuje postacie do poszczególnych wątków – uzasadnia, że utwór jest powieścią historyczną – wypowiada się na temat przesłania utworu – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywów – uzasadnia, że bohater jest przykładem ideału rycerskiego – porównuje bohatera z innymi literackimi

		<p>postaciami rycerzy</p> <ul style="list-style-type: none"> – redaguje rozprawkę
<p><i>Świat w gabinecie luster, czyli o powieści</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta cicho ze zrozumieniem, wybierając odpowiednie informacje – posługuje się terminem <i>epika</i> – odróżnia postać autora od narratora – używa pojęć: <i>narrator pierwszoosobowy, narrator trzecioosobowy</i> – wymienia znane gatunki epickie – wymienia utwory będące poprzedniczkami powieści – podaje cechy powieści realistycznej – kwalifikuje podane powieści do odpowiednich odmian gatunkowych – rozróżnia pojęcia: <i>literatura popularna, literatura wysoka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje cechy utworów epickich – wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>narrator pierwszoosobowy, narrator trzecioosobowy</i> – wyjaśnia pojęcie <i>fabuła</i> – podaje wyróżniki wymienionych gatunków epickich – omawia utwory – poprzedniczki powieści – kwalifikuje podane powieści do odpowiednich odmian gatunkowych, uzasadniając decyzję – formułuje definicję powieści
<p>Joseph Conrad <i>Tajfun</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Josepha Conrada – czyta cicho ze zrozumieniem – określa czas i miejsce wydarzeń – wypowiada się na temat bohaterów – opowiada o przebiegu wydarzeń – wyjaśnia poglądy bohatera – cytuje odpowiednie fragmenty tekstu – formułuje marynarską zasadę dotyczącą żeglowania w czasie sztormu, huraganu – odnajduje w tekście motywy marynistyczne – tworzy i opisuje schematyczną ilustrację (ujęcie filmowe) – opowiada na podstawie stworzonej ilustracji o swoich spostrzeżeniach, wrażeniach 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie wyrażenia „Tamtą Stroną” – rozróżnia motywy marynistyczne – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu morza i podróży – podaje przerośnięte znaczenia wyrazu podróż, uzupełniając schemat – porównuje losy, postawę, cechy bohaterów różnych utworów – porównuje sposób prowadzenia narracji w różnych utworach – redaguje kartkę z dziennika, wchodząc w rolę bohatera

	<ul style="list-style-type: none"> – redaguje tekst uzasadnienia nadania orderu bohaterowi 	
<p>Ernest Hemingway <i>Stary człowiek i morze</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Ernesta Hemingwaya – czyta cicho ze zrozumieniem – opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych – określa tematykę i problematykę utworu – określa czas i miejsce akcji – wyróżnia bohaterów – nazywa cechy charakteru bohatera – opowiada o relacjach łączących bohaterów – opowiada o przebiegu wydarzeń – wyróżnia i nazywa wątki utworu – odnajduje w tekście motyw morza i podróży – omawia kompozycję utworu – cytuje zdania o charakterze sentencji – redaguje dialog lub opowiadanie 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje głównego bohatera, uzasadniając swe sądy – odczytuje ukryte znaczenia dotyczące postaci – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu morza i podróży – podaje cechy opowiadania jako gatunku epickiego – nazywa etapy akcji – interpretuje tytuł – rozwija w kilku zdaniach wybraną sentencję – porównuje bohatera z postacią Syzyfa – porównuje losy bohaterów różnych utworów – redaguje monolog wewnętrzny lub rozprawkę
<p>Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Aleksandra Kamińskiego – czyta cicho ze zrozumieniem – opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych – określa tematykę i problematykę utworu – określa czas i miejsce akcji – dzieli bohaterów na głównych, drugoplanowych i epizodycznych – charakteryzuje bohaterów, wykorzystując zgromadzone fakty i opinie – układa wydarzenia w kolejności chronologicznej – dostrzega autentyczność postaci 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje opinię o książce – redaguje plan ramowy najważniejszych wydarzeń – wskazuje elementy biograficzne – wyjaśnia kontekst historyczny – uzasadnia, że utwór jest powieścią o charakterze biograficznym – charakteryzuje narratora – wyjaśnia sens przenośni – wyjaśnia sens tytułu – nazywa wartości – wyjaśnia, czemu służy luźna kompozycja utworu – przygotowuje mowę

	<p>i wydarzeń</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa rodzaj narracji i typ narratora – odróżnia informację od komentarza – rozpoznaje przerośnię – odczytuje fragment wiersza, do którego nawiązuje tytuł powieści – rozpoznaje wartości – omawia kompozycję utworu – przedstawia własne zdanie na podany temat 	<p>w formie krótkiej rozprawki, uzasadniająca</p> <p>reprezentowane stanowisko</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapisuje wybrany fragment powieści w postaci scenopisu
<p>Jarosław Iwaszkiewicz <i>Ikar</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa cechy Ikara – zapoznaje się z informacjami na temat Jarosława Iwaszkiewicza – czyta cicho ze zrozumieniem – określa czas i miejsce akcji – wyróżnia bohaterów – charakteryzuje bohatera – opowiada o przebiegu wydarzeń – określa rodzaj narracji i typ narratora – wyodrębnia z narracji relację, opisy, refleksje – wskazuje motyw mitologiczny – ogląda obraz – dostrzega tematyczny związek obrazu i opowiadania – wskazuje motyw artysty – uzasadnia wybraną opinię 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada mit o Ikarze – opowiada o scenerii mitologicznego zdarzenia – opowiada o realiach okupacyjnej rzeczywistości – dzieli opowiadanie na dwie części, uzasadniając podział – charakteryzuje narratora – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu Ikara – wyjaśnia sens tytułu – rozwija tytuł – wyjaśnia występujący motyw artysty – interpretuje kompozycję malarską – porównuje zakres wykorzystania motywu Ikara na obrazie i w tekście – redaguje opis sytuacji
<p>Ida Fink <i>Drzazga</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Idy Fink – czyta cicho ze zrozumieniem – opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych – określa czas i miejsce akcji – gromadzi informacje na temat bohaterów – cytuje fragmenty informujące o przeżyciach bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> – określa kontekst historyczny – nazywa przeżycia, uczucia bohaterów – porównuje nastroj, samopoczucie bohaterów – rekonstruuje i zapisuje chronologicznie wojenne przeżycia bohatera – wyjaśnia sens tytułu

	<ul style="list-style-type: none"> – cytuje fragment odnoszący się do tytułu – zapoznaje się z informacjami na temat Holocaustu 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa motywy symboliczne występujące w opowiadaniu – wyjaśnia znaczenie ostatniego fragmentu opowiadania – wypowiada się na temat twórczości autorki opowiadania, odnosząc się do przytoczonych opinii
Świat jawy czy snu?		
Jonathan Swift <i>Podróże Guliwera</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat autora i jego dzieła – czyta cicho ze zrozumieniem – określa czas i miejsce wydarzeń – dzieli bohaterów na głównych i drugoplanowych – opowiada o wojennych obyczajach Europejczyków – odróżnia informacje od komentarza – cytuje fragment utworu w celu uzasadnienia wypowiedzi – określa rodzaj narracji i typ narratora – redaguje list lub ulotkę reklamową 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o przebiegu wydarzeń – charakteryzuje narratora, uzasadniając wypowiedź – ocenia komentarz narratora dotyczący przyczyn wojen – wyraża opinię na temat świata przedstawionego utworu i jego niezwykłości – podaje przykłady archaizmów słownikowych i składniowych – redaguje pismo w imieniu wydawcy książek
Sztuka patrzenia: Pieter Bruegel <i>Walka karnawału z postem</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta cicho ze zrozumieniem, zapoznając się z informacjami na temat autora i dzieła – ogląda fragment malowidła – wyodrębnia i nazywa główne postacie obrazu – wymienia elementy obrazu – wskazuje elementy obrazu przedstawiające motyw walki – wyjaśnia, na czym polega <i>przesada, kontrast i karykatura</i> – wyjaśnia sens obrazu, korzystając z informacji w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> – określa czas i miejsce wydarzeń – dostrzega alegoryczny charakter przedstawionych postaci – opisuje poszczególne elementy obrazu – wyjaśnia przenośne znaczenie poszczególnych elementów obrazu – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu walki – wskazuje elementy przesady, kontrastu, karykatury – redaguje kilkudzaniową

		wypowiedź na temat obrazu
<i>Rzeczywistość w krzywym zwierciadle, czyli o poszukiwaniach sensu w bezsensie</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – określa tematykę przeczytanego tekstu – wypowiada się na temat tekstu – cytuje odpowiednie fragmenty tekstu – używa pojęcia <i>groteska</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest <i>groteska</i> – podaje przykłady tekstów kultury ukazujących świat w sposób groteskowy – wskazuje groteskowe reprodukcje dzieł plastycznych, uzasadniając wybór
Sławomir Mrożek <i>Baba</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Sławomira Mrożka – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych – określa rodzaj narracji i typ narratora – wyjaśnia różnicę między realizmem a groteską – wskazuje elementy groteskowe 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – charakteryzuje narratora na podstawie jego wypowiedzi – określa postawę narratora wobec świata – wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega absurd świata przedstawionego – odczytuje ideę utworu – uzasadnia swoje stanowisko – nazywa odmiany języka występujące w tekście – redaguje kilkudzaniową wypowiedź na temat opowiadania
<i>Nogi w kałamarzu, czyli o cechach groteski</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – używa pojęcia <i>groteska</i> – tworzy poprawne związki wyrazowe ze słowem <i>groteska</i> i wyrazami pokrewnymi – wskazuje w podanych dziełach elementy groteski 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest <i>groteska</i> – sporządza notatkę na temat cech groteski – określa cele, którym służy <i>groteska</i> jako konwencja literacka – wyjaśnia, na czym polega <i>groteska</i> w podanych dziełach – wyjaśnia funkcję pytań skierowanych do czytelnika w tekście artykułu – redaguje kilkudzaniową wypowiedź na temat wrażeń z lektury tekstów

		wykorzystujących groteskę
<i>Mój świat, moje życie</i>		
Juliusz Słowacki <i>Listy do matki</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Juliusza Słowackiego – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – wypowiada się na temat nadawcy – określa adresata – opowiada o tematyce listów – cytuje fragmenty ujawniające opinie poety – odróżnia list prywatny od oficjalnego – wskazuje poszczególne elementy kompozycyjne listu – rozróżnia różne odmiany listów – redaguje fragment biogramu 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – porównuje tematykę listów – formułuje wnioski z porównania – nazywa emocje i uczucia nadawcy – wyjaśnia, czym charakteryzują się poszczególne odmiany listów – redaguje charakterystykę częściową
Andrzej Bobkowski <i>Szkice piórkiem</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Andrzeja Bobkowskiego – czyta cicho ze zrozumieniem – określa czas i miejsce wydarzeń – opowiada o podróży bohaterów – odczytuje fragmenty opisujące wrażenia, stan ducha bohatera – odszukuje w tekście fragmenty różnych form wypowiedzi – odczytuje fragmenty ujawniające narratora – określa rodzaj narracji i typ narratora – używa pojęcia <i>dziennik</i> – odróżnia dziennik od innych form literackich – redaguje fragment dziennika 	<ul style="list-style-type: none"> – określa kontekst historyczny – charakteryzuje narratora – odczytuje fragmenty o charakterze „złotej myśli” – odróżnia dziennik od innych tekstów o charakterze wspomnieniowym – definiuje pojęcie dziennika jako utworu literackiego – redaguje komentarz z elementami opisu i charakterystyki
Miron Białoszewski <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Mirona Białoszewskiego – czyta cicho ze zrozumieniem – opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych – określa czas i miejsce wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – określa kontekst historyczny – opowiada o przeżyciach i uczuciach bohaterów – określa sposoby dynamizowania opisu i narracji

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia bohaterów – określa rodzaj narracji i typ narratora – proponuje tytuły dla poszczególnych części tekstu – określa tematykę kolejnych części tekstu – rozpoznaje w tekście pamiętnik – wymienia cechy pamiętnika – dostrzega specyficzne cechy języka utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnice między pamiętnikiem a dziennikiem – dostrzega ogólny sens utworu – charakteryzuje język utworu – porównuje literackie sposoby opowiadania
<i>Świat między wersami</i>		
<p><i>Ludzie wiersze piszą, czyli o niezwykłej mowie „ja” lirycznego</i></p> <p><i>Jak czytać wiersze – ostatnia deska ratunku, czyli spojrzenie kogoś, kto „nic z tego nie rozumie”</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się na temat swoich doświadczeń czytelniczych dotyczących poezji – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – rozróżnia rodzaje literackie – odróżnia lirykę od epiki – łączy termin liryka z wyrażaniem uczuć i przeżyć – używa pojęcia <i>podmiot liryczny</i> – rozróżnia lirykę bezpośrednią i pośrednią – rozróżnia i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje tytuły znanych/ulubionych wierszy – wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>podmiot liryczny</i> – wskazuje podmiot liryczny w utworach – omawia związki i zależności między fikcyjnym i rzeczywistym nadawcą – rozróżnia postacie i układy rymów – wyjaśnia kreacyjny charakter języka poetyckiego – wyjaśnia rolę elementów języka poetyckiego – sporządza notatkę na temat języka poetyckiego
<p>Jan Kochanowski <i>Tren V, Tren VII, Tren VIII</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Jana Kochanowskiego – uważnie słucha wzorcowej recytacji – opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych – nazywa bohaterkę liryczną – przedstawia bohaterkę na podstawie wypowiedzi poetyckiej – nazywa podmiot liryczny – określa relacje między 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – wyodrębnia i omawia obrazy poetyckie – wyjaśnia, czym jest liryka bezpośrednia – wyjaśnia celowość użycia środków poetyckich – uzasadnia, że poznane teksty są trenami – porównuje <i>Treny</i> Jana Kochanowskiego

	<p>bohaterką liryczną a podmiotem lirycznym</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa sytuację podmiotu lirycznego – wypowiada się na temat stanu ducha, nastroju podmiotu lirycznego – odróżnia lirykę bezpośrednią od pośredniej – wskazuje i nazywa środki poetyckie – używa pojęcia <i>tren</i> – wylicza cechy trenu na podstawie definicji 	<p>z wierszami Władysława Broniewskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia obrazy poetyckie w formie rysunku lub dzieła malarskiego
<p>Adam Mickiewicz <i>Niepewność</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Adama Mickiewicza – uważnie słucha wzorcowej recytacji – wskazuje i nazywa podmiot liryczny – formułuje dylemat podmiotu lirycznego – nazywa odczucia, stany ducha, emocje podmiotu lirycznego, korzystając z podanego słownictwa – odróżnia lirykę bezpośrednią od pośredniej – wskazuje i nazywa środki poetyckie – zabiera głos w dyskusji – przytacza argumenty – redaguje list z elementami opisu przeżyć i uczuć 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – wyjaśnia, czym jest <i>liryka bezpośrednia</i> – charakteryzuje język wiersza na podstawie zastosowanych środków poetyckich – omawia budowę wiersza – aktywnie uczestniczy w dyskusji – przytacza argumenty, wykorzystując cytaty – wyjaśnia, czym jest <i>monolog wewnętrzny</i> – redaguje monolog wewnętrzny z opisem przeżyć i uczuć
<p>Adam Mickiewicz <i>Żegluga</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – uważnie słucha wzorcowej recytacji – opowiada o sytuacji lirycznej – opisuje stan morza, cytując odpowiednie fragmenty tekstu – opisuje okręt, cytując odpowiednie fragmenty wiersza – charakteryzuje podmiot liryczny 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – omawia zależności między światem zewnętrznym a wewnętrznym stanem podmiotu lirycznego – omawia językowe środki dynamizujące wypowiedź – wyjaśnia, czym jest <i>liryka</i>

	<ul style="list-style-type: none"> – odnajduje w tekście motyw podróży – odróżnia lirykę bezpośrednią od pośredniej 	<p><i>bezpośrednia</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia znane motywy – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu podróży – redaguje opis przeżyć w formie kartki z podróży
<p>Juliusz Słowacki <i>Hymn</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – uważnie słucha wzorcowej recytacji – określa adresata wypowiedzi lirycznej – wskazuje wyrazy i formy gramatyczne ujawniające podmiot liryczny – nazywa uczucia, określa stan wewnętrzny i doznania podmiotu lirycznego – nazywa okoliczności i wskazuje przyczyny wywołujące przeżycia i odczucia podmiotu lirycznego – konkretyzuje i opisuje przestrzeń, zwracając uwagę na jej cechy – odróżnia poezję od prozy – podaje wyróżniki liryki jako rodzaju literackiego – odróżnia lirykę bezpośrednią od pośredniej – klasyfikuje utwór jako hymn – wylicza cechy gatunkowe hymnu – wskazuje w tekście cechy hymnu 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – nazywa środki językowe ujawniające adresata wypowiedzi lirycznej – charakteryzuje Boga jako adresata wypowiedzi lirycznej – cytuje fragmenty przedstawiające stan psychiczny podmiotu lirycznego – wskazuje zależności między sytuacją liryczną a stanem wewnętrznym podmiotu lirycznego – wyjaśnia symboliczny charakter przestrzeni – analizuje budowę wersyfikacyjną wiersza – podaje przykłady utworów reprezentujące hymn jako gatunek – zestawia i porównuje utwory o charakterze hymnu
<p>Juliusz Słowacki <i>Testament mój</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – uważnie słucha wzorcowej recytacji – określa formę utworu – określa adresata wypowiedzi lirycznej – cytuje fragmenty zawierające nakazy, prośby skierowane do adresatów – utożsamia podmiot liryczny z autorem tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – interpretuje nakazy, prośby skierowane do adresatów – zestawia informacje mówiące o życiu i twórczości zawarte w tekście z podstawowymi informacjami biograficznymi

	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa uczucia, stan duchowy autora – odczytuje fragmenty mówiące o życiu i twórczości autora – wyjaśnia znaczenie słowa <i>testament</i> – odczytuje fragmenty będące testamentem – zapisuje refleksje na wybrany temat 	<ul style="list-style-type: none"> – komentuje wersy dotyczące życia bohatera – dostrzega metaforę fragmentów mówiących o twórczości – wyjaśnia sens metafor – przedstawia portret człowieka i artysty wpisany w tekst – ocenia dokonania autora – wyjaśnia sens refleksji dotyczących wpływu twórczości poety na potomnych
<p>Cyprian Norwid <i>Moja piosnka (II)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest <i>piosenka</i> – gromadzi synonimy wyrazu <i>piosenka</i> – zapoznaje się z informacjami na temat Cypriana Norwida – uważnie słucha wzorcowej recytacji – opowiada o okolicznościach powstania utworu – opisuje na podstawie tekstu krajobraz oraz postawy mieszkańców – nazywa wartości kojarzone z opisywanym miejscem i jego mieszkańcami – określa nastrój – wymienia neologizmy – dostrzega związek tytułu utworu z jego formą – wymienia elementy wpływające na muzyczność utworu (refren, powtórzenia, rytm) – redaguje kilkudzaniowy komentarz 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – przedstawia sytuację i stan wewnętrzny podmiotu lirycznego – wyjaśnia symbolikę zachowań ludzi – wyjaśnia sens obrazów poetyckich (interpretuje przenośnie) – wyjaśnia, czym jest <i>neologizm</i> – analizuje budowę słowotwórczą neologizmów – definiuje wymienione neologizmy – wyjaśnia, w jaki sposób refren, powtórzenia, rytm wpływają na muzyczność wiersza – podaje przykłady utworów podobnych ze względu na nastrój i muzyczność – uzasadnia wybraną hipotezę interpretacyjną – porównuje wiersz z <i>Hymnem</i> Juliusza Słowackiego

<p>Cyprian Norwid <i>Pielgrzym</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie wyrazu <i>pielgrzym</i> – korzysta ze słownika języka polskiego – uważnie słucha wzorcowej recytacji – łączy podmiot liryczny z bohaterem lirycznym utworu – wypowiada się na temat losu bohatera lirycznego, celu jego wędrówki – zaznacza graficznie kierunki wędrówki bohatera lirycznego – odnajduje w tekście motyw podróży 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnice między pielgrzymem, podróżnikiem a wędrowcem – czyta głośno, dokonując interpretacji – wymienia atrybuty pielgrzyma – podaje tytuły utworów, w których występuje motyw podróży – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu podróży – formułuje kilkuzdaniową refleksję
<p>Bolesław Leśmian <i>Urszula Kochanowska</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – podaje skojarzenia do wyrazu niebo – wylicza określenia nieba zawarte we fragmentach <i>Pisma Świętego</i> i dokumentach Kościoła – zapoznaje się z informacjami na temat Bolesława Leśmiana – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – określa miejsce i czas prezentowanej w tekście sytuacji – opisuje przestrzeń nieba – wymienia i porządkuje zdarzenia wspomniane przez bohaterkę – nazywa uczucia, wrażenia i emocje bohaterki – podaje informacje na temat Boga – wymienia cechy i atrybuty składające się na boskość – odnajduje w tekście motyw Boga i nieba – formułuje hipotezę interpretacyjną, wykorzystując podane opinie – wskazuje narrację i dialog 	<ul style="list-style-type: none"> – przytacza powiedzenia i zwroty frazeologiczne zawierające pojęcie <i>niebo</i> – czyta głośno, dokonując interpretacji – porównuje obraz nieba ukazany w <i>Biblii</i> i w dokumentach Kościoła z obrazem nieba przedstawionym w wierszu – wyjaśnia powody zmienności emocji – na podstawie informacji przedstawiających postać Boga formułuje wnioski – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu Boga i nieba – porównuje realizację tych samych motywów w dziełach literackich i plastycznych – wyjaśnia funkcję narracji i dialogu w liryce

<p>Julian Tuwim <i>Przy okrągłym stole</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Juliana Tuwima – wyjaśnia znaczenie słowa <i>retrospekcja</i> – korzysta ze słownika języka polskiego – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – na podstawie form gramatycznych wyrazów określa nadawcę i adresata wypowiedzi lirycznej – określa relacje łączące nadawcę i adresata – określa charakter wypowiedzi podmiotu lirycznego – podaje informacje na temat miejsca zdarzeń – rozpoznaje i nazywa stany uczuciowe – redaguje list/opowiadanie/fragment pamiętnika 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – rozpoznaje retrospekcję i wyjaśnia, na czym ona polega – przedstawia okoliczności wspomnianych w wierszu zdarzeń – dostrzega muzyczność wiersza – przekształca tekst poetycki w tekst pisany prozą
<p>Julian Tuwim <i>Czereśnie</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych – określa sytuację liryczną – opisuje miejsce przedstawione w wierszu – cytuje fragmenty wiersza, które można by umieścić w dzienniku ogrodnika – rozpoznaje i nazywa stany uczuciowe podmiotu lirycznego – odczytuje fragmenty oddające wrażenia wzrokowe, słuchowe, ruchowe – podaje przykłady neologizmów – gromadzi materiał językowy do opisu obrazu – redaguje opis obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – interpretuje poetycki opis – nazywa poetyckie środki odzwierciedlające wrażenia wzrokowe, słuchowe, ruchowe – wyjaśnia, czym jest <i>neologizm</i> – wyjaśnia znaczenia neologizmów – gromadzi materiał językowy do opisu zdjęcia lub ujęcia filmowego – redaguje opis zdjęcia lub ujęcia filmowego
<p>Krzysztof Kamil Baczyński</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Krzysztofa Kamila 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji

<p><i>Piosenka</i></p>	<p>Baczyńskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych – podaje informacje na temat podmiotu lirycznego – określa czas i miejsce, którego dotyczą słowa wiersza – wymienia elementy tworzące obraz poetycki – oddziela elementy przedstawione wprost od przedstawionych w sposób przenośny – rozpoznaje i nazywa stany uczuciowe – odczytuje epitety, porównania, metafory – odnajduje w tekście motyw wędrówki 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przyczyny powstania utworu – cytuje fragmenty ujawniające upływ czasu – nazywa cechy świata opisanego w wierszu – opisuje ilustrację, jaką można by stworzyć do wiersza – wyjaśnia funkcję epitetów i porównań – wyjaśnia znaczenia metafor – redaguje kilkuzdaniową refleksję na temat znaczenia motywu wędrówki
<p>Krzysztof Kamil Baczyński <i>Lasem</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – określa temat utworu – wypowiada się na temat podmiotu lirycznego – ustala, z jakiej perspektywy podmiot liryczny ogląda świat – określa sytuację, w jakiej się znajduje podmiot liryczny – odczytuje metafory – nazywa stany uczuciowe 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – porównuje sytuację „wilka” i „psa” – odczytuje znaczenia metafor, wykorzystując je do przedstawienia podmiotu lirycznego i jego relacji ze światem, w którym żyje – wypowiada się na temat metaforycznego charakteru refleksji zawartej w wierszu – redaguje kilkuzdaniową refleksję na temat wiersza
<p>Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Rozmowa liryczna</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – określa formę wiersza – określa temat rozmowy – nazywa relacje łączące osoby 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – wypowiada się na temat odpowiedzi, jakich udziela pytana osoba – podaje cechy tekstu, które czynią z niego utwór poetycki

	<p>mówiące</p> <ul style="list-style-type: none"> – dookreśla sytuację, w której toczy się rozmowa 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje źródła liryzmu – porównuje dialog z dowolnej powieści z dialogiem tworzącym wiersz
<p>Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Pieśń III</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – cytuje fragmenty ujawniające podmiot liryczny – podaje informacje na temat podmiotu lirycznego – określa adresata wypowiedzi, cytując odpowiednie fragmenty tekstu – określa relacje łączące nadawcę i adresata – nazywa dominujący element języka poetyckiej wypowiedzi – odczytuje anaforę i pytania retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – wyjaśnia, czym jest <i>anafora</i> i <i>pytanie retoryczne</i> – określa funkcję anafory i pytania retorycznego w poetyckiej wypowiedzi – wyjaśnia, czego dotyczą refleksje wywoływane poetycką wypowiedzią – analizuje język utworu – wymienia elementy wiersza wpływające na jego muzyczność – wyjaśnia, do jakiego typu liryki należy wiersz
<p>Czesław Miłosz <i>Który skrzywdziłeś</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Czesława Miłosza – czyta fragment <i>Ewangelii św. Mateusza</i> – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – określa problematykę wiersza – nazywa formę, w jakiej wypowiada się podmiot liryczny – odczytuje zwroty pozwalające rozpoznać adresata – nazywa i charakteryzuje adresata – charakteryzuje otoczenie adresata wypowiedzi – charakteryzuje otoczenie nadawcy – ustala, czego dotyczy fragment o charakterze przestrogi – cytuje fragment wiersza dotyczący roli poety 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia sens fragmentu <i>Ewangelii św. Mateusza</i> – czyta głośno, dokonując interpretacji – określa kontekst historyczny – wyjaśnia, jak podmiot liryczny pojmuje rolę poety – odtwarza postawę moralną podmiotu lirycznego – rozwija wybrane sformułowanie – porównuje język wiersza z językiem fragmentu <i>Ewangelii</i> w celu wyciągnięcia wniosków – wyjaśnia, na jakiej podstawie wiersz można zaliczyć do tekstów lirycznych

<p>Czesław Miłosz <i>Tak mało</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – określa problematykę wiersza – wyjaśnia, kto mógłby wypowiadać słowa wiersza – nazywa uczucia – wartościuje uczucia pozytywnie lub negatywnie – odczytuje fragmenty wiersza, które należy rozumieć metaforycznie – rozpoznaje i nazywa motywy kulturowe i mitologiczne 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – wyjaśnia sens podanego sformułowania – wyjaśnia, jaką ocenę świata i własnego losu prezentuje podmiot liryczny – wyjaśnia znaczenie motywów, korzystając z przypisów – wyjaśnia metaforyczny charakter przywołanych motywów
<p>Tadeusz Różewicz <i>Jak dobrze</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Tadeusza Różewicza – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – wypowiada się na temat języka utworu – wprowadza do tekstu znaki interpunkcyjne – czyta głośno, odzwierciedlając wprowadzoną warstwę interpunkcyjną – określa sytuację podmiotu lirycznego – określa czas prezentowany w wierszu – cytuje fragmenty związane z dwiema kategoriami czasu – nazywa uczucia – zastępuje wyraz o znaczeniu ogólnym wyrazami bliskoznacznymi 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – określa kontekst historyczny – wyjaśnia, czy zwięzłość i prostota języka poetyckiego wpływają na wrażenia odbiorcy tekstu – określa zasadę kompozycyjną strof wiersza – ustala relacje między teraźniejszością a przeszłością – dookreśla życiowe doświadczenia podmiotu lirycznego związane z przeszłością i teraźniejszością
<p>Tadeusz Różewicz <i>Prawa i obowiązki</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – wprowadza do tekstu znaki interpunkcyjne – czyta głośno, odzwierciedlając wprowadzoną warstwę interpunkcyjną – wskazuje tematyczny związek obrazu i wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – wyjaśnia, czemu służy przywołanie obrazu w wierszu – określa punkt widzenia podmiotu lirycznego – charakteryzuje podmiot liryczny na podstawie

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy obrazu przywołane w tekście – cytuje fragmenty ujawniające podmiot liryczny – wybiera sformułowania określające postawę moralną podmiotu mówiącego – omawia różne postawy wobec tragedii Ikarą – wskazuje granicę między częściami kompozycyjnymi tekstu – łączy z częściami kompozycyjnymi odpowiednie kategorie czasu 	<ul style="list-style-type: none"> fragmentów tekstu – porównuje części kompozycyjne, biorąc pod uwagę postawę podmiotu lirycznego – wypowiada się na temat różnych postaw człowieka wobec świata – wypowiada się na temat ewolucji postawy życiowej człowieka – analizuje język utworu – uzasadnia, że utwór jest poezją – redaguje kilkudzaniową refleksję na temat wiersza
<p>SZTUKA PATRZENIA: Marc Chagall <i>Upadek Ikarą</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – ogląda obraz – czyta cicho ze zrozumieniem, zapoznając się z informacjami na temat autora i dzieła – podaje informacje z tekstu dotyczące warstwy przedstawieniowej obrazu – podaje informacje z tekstu dotyczące kompozycji obrazu – omawia sposób przedstawienia głównej postaci obrazu – nazywa motyw – redaguje kilkudzaniową wypowiedź na temat obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – informacje z tekstu dotyczące warstwy przedstawieniowej obrazu uzupełnia własnymi spostrzeżeniami – informacje z tekstu dotyczące kompozycji obrazu uzupełnia własnymi spostrzeżeniami – określa rolę głównych zasad kompozycyjnych w tworzeniu znaczeń obrazu – omawia malarskie środki prezentowania głównej postaci na obrazie (sylwetka, kształty, kolory) – wyjaśnia znaczenie motywu ikaryjskiego – wyjaśnia metaforyczny sens obrazu – porównuje motyw ikaryjski na obrazie Chagalla i Bruegla
<p>Miron Białoszewski <i>Ach, gdyby, gdyby nawet piec zabrali</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie notki biograficznej krótko charakteryzuje autora – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – zestawia w tabeli negatywne i pozytywne aspekty sytuacji

	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza sytuację liryczną, nazywając jej etapy – przyporządkowuje etapom sytuacji stany emocjonalne – uzupełnia zdanie dotyczące postawy podmiotu lirycznego – wskazuje składniki porównania wykorzystanego w tekście – odczytuje fragment tekstu przedstawiający zabawy słowami 	<ul style="list-style-type: none"> – wartościuje stany emocjonalne – charakteryzuje podmiot liryczny – przedstawia graficznie sytuację duchową podmiotu lirycznego – wypowiada się na temat przyszłości podmiotu lirycznego – wyjaśnia sens porównania – wyjaśnia sens tytułu – sporządza notatkę w postaci grafu oddającego interpretację utworu
<p>Miron Białoszewski <i>Namuzowywanie</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych – opowiada o sytuacji lirycznej – nazywa sytuację emocjonalną – używa pojęcia <i>neologizm</i> – odczytuje neologizmy z wiersza – odczytuje znaczenie neologizmów – na podstawie odczytanego znaczenia neologizmów dostrzega autotematyzm wiersza – dostrzega żart poetycki – opracowuje w formie artykułu hasłowego znaczenie podanego wyrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – wyjaśnia, czym jest <i>neologizm</i> – samodzielnie tworzy neologizmy – dokonuje analizy słowotwórczej neologizmów – wyjaśnia, na czym polega <i>autotematyzm</i> w utworze – odróżnia neologizmy od neologizmów artystycznych – wyjaśnia funkcję żartu poetyckiego
<p>Jan Twardowski <i>O maluchach</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Jana Twardowskiego – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych – opowiada o sytuacji lirycznej – wymienia czynności maluchów – nazywa czynności dorosłych – używa pojęcia <i>paradoks</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – zastępuje wymienione czynności sformułowaniami o bardziej ogólnym znaczeniu – wyjaśnia, czym jest <i>paradoks</i> – wyjaśnia istotę paradoksu – określa związek między

	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje w tekście paradoks 	<p>językiem wiersza, jego tematem i bohaterami</p>
<p>Jan Twardowski <i>Sprawiedliwość</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie słowa <i>sprawiedliwość</i> – podaje skojarzenia do wyrazu <i>sprawiedliwość</i> – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – określa tematykę wypowiedzi podmiotu lirycznego – wskazuje w tekście elementy mowy – używa pojęcia <i>paradoks</i> – wskazuje w tekście paradoks – rozwija podane stwierdzenie – wskazuje w tekście elementy religijne 	<ul style="list-style-type: none"> – dzieli się swoimi refleksjami na temat sprawiedliwości – czyta głośno, dokonując interpretacji – porównuje swoje refleksje o sprawiedliwości ze sformułowaniami na jej temat obecnymi w wierszu – wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>całość</i> – wyjaśnia, czym jest <i>paradoks</i> – wyjaśnia istotę paradoksu – nazywa pozostałe elementy utworu – uzasadnia, że tekst jest utworem poetyckim
<p>Jan Twardowski <i>Zaufałem drodze</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – opowiada o sytuacji lirycznej – określa formę wiersza – odczytuje wyrazy, wersy, w których ujawnia się podmiot liryczny – podaje informacje na temat podmiotu lirycznego – wyjaśnia, czym jest <i>frazeologizm</i> – odczytuje frazeologizmy z tekstu – odnajduje w tekście motywy 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – wyjaśnia, na jakiej zasadzie zestawiono w wierszu „drogę wąską” i „autostradę” – wyjaśnia sens użytych w tekście frazeologizmów – wyjaśnia celowość użycia frazeologizmów w wypowiedzi poetyckiej – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywów – wykorzystuje symboliczne znaczenia motywów do odczytania refleksji wpisanych w teksty
<p>Zbigniew Herbert <i>O dwu nogach Pana Cogito</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Zbigniewa Herberta i sentencji filozoficznych – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – podaje informacje na temat 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – na podstawie zgromadzonego słownictwa wypowiada się na temat przeszłości bohatera

	<p>podmiotu lirycznego</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie nazwy bohatera lirycznego – gromadzi przymiotniki i rzeczowniki nazywające cechy nóg – rozpoznaje i nazywa motywy wykorzystane w utworze – podaje przykłady związków frazeologicznych z wyrazem noga – wyjaśnia znaczenia podanych związków frazeologicznych 	<p>lirycznego</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje bohatera lirycznego – wyjaśnia symboliczne znaczenia wskazanych motywów – wykorzystuje znaczenia motywów do przedstawienia osobowości bohatera lirycznego – proponuje własną wersję interpretacyjną motywu nóg – rozpoznaje i charakteryzuje różne postawy życiowe – rozpoznaje filozoficzny charakter utworu – redaguje wypowiedź w imieniu bohatera lirycznego
<p>Zbigniew Herbert <i>Kamyk</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie słowa <i>doskonałość</i> – podaje skojarzenia do wyrazu <i>doskonałość</i> – podaje synonimy wyrazu <i>doskonałość</i> – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – nazywa bezpośredniego bohatera wiersza – cytuje fragmenty zawierające opis wyglądu i cech kamienia – wymienia cechy składające się na doskonałość kamienia – redaguje kilkudzaniową refleksję na temat bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> – dzieli się swoimi refleksjami na temat doskonałości – czyta głośno, dokonując interpretacji – nazywa ukrytego bohatera wiersza – wyjaśnia metaforyczne znaczenie przytoczonych fragmentów – wyjaśnia istotę doskonałości kamienia – porównuje swoje refleksje o doskonałości ze sformułowaniami na jej temat obecnymi w wierszu – rozpoznaje filozoficzny charakter utworu – uogólnia refleksje dotyczące istoty człowieczeństwa – formułuje kilkudzaniową wypowiedź, nadając jej formę rozprawki

<p>Zbigniew Herbert <i>Modlitwa Pana Cogito- -Podróżnika</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – konkretyzuje bohatera lirycznego – wyjaśnia znaczenie nazwy bohatera lirycznego – charakteryzuje bohatera lirycznego – cytuje apostrofę – nazywa adresata wypowiedzi – określa charakter wiersza (modlitwa) – odczytuje zwroty i wyrażenia charakterystyczne dla modlitwy – wyodrębnia z tekstu wypowiedzi o charakterze podziękowania i prośby – wypisuje z tekstu nazwiska rzeczywistych postaci, nazwy miejscowości, budowli – odtwarza sytuacje związane z przywołanymi postaciami – cytuje fragmenty pozwalające określić stosunek podmiotu lirycznego do świata – rozpoznaje i nazywa motywy 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – uzasadnia charakter wiersza (modlitwa) – podaje przykłady utworów o podobnym charakterze – uzasadnia niecodziennosc modlitwy zawartej w wierszu – konkretyzuje myślową zawartość podziękowań i prośb – określa stosunek podmiotu lirycznego do świata – omawia sposób wartościowania świata przez podmiot liryczny – wyjaśnia symboliczne znaczenia wskazanych motywów – porównuje postać pielgrzyma z wiersza Norwida z Panem Cogito – na podstawie poznanych wierszy redaguje notkę biograficzną o Panu Cogito
<p><i>Jak skutecznie i uprzejmie uczestniczyć w dyskusji</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest <i>dyskusja</i> – formułuje zasady obowiązujące podczas dyskusji – przestrzega zasad kulturalnego uczestnictwa w dyskusji – zabiera głos w dyskusji – formułuje swoje stanowisko – popiera własne stanowisko argumentami – aktywnie słucha wypowiedzi uczestników dyskusji – używa zwrotów podkreślających własne stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> – bierze czynny udział w dyskusji – notuje skrótowo głosy padające w dyskusji – nawiązuje do stanowiska innych dyskutantów – ocenia przebieg dyskusji
<p><i>Prostota i pogodna mądrość – o czytaniu wierszy (nie tylko</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje język poezji Wisławy Szymborskiej – wymienia reguły rządzące

<p><i>Wisławy Szymborskiej)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia świat realny od świata poezji – wylicza cechy poezji Wisławy Szymborskiej – używa terminu <i>kreacja</i> – używa pojęć: <i>ironia, paradoks, puenta, aforyzm, antyteza</i> – dostrzega ironiczny charakter wypowiedzi poetyckiej – wskazuje w tekście wypowiedzi o charakterze paradoksu, puenty 	<p>światem wykreowanym i wykorzystuje je do odczytywania znaczeń tekstu poetyckiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>ironia, paradoks, puenta, aforyzm, antyteza</i> – odczytuje znaczenia tekstu poetyckiego wynikające z ironii jako kategorii estetycznej – komentuje znaczenia wynikające z wykorzystania paradoksu i puenty
<p>Wisława Szymborska <i>Nic dwa razy</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Wisławy Szymborskiej – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – omawia tematykę utworu – nazywa podmiot liryczny – określa czas wypowiedzianych słów – dostrzega podobieństwo tekstu do wyводу naukowego – odczytuje fragmenty przedstawiające tezę, argumenty, podsumowanie – odczytuje porównania i paradoksy – cytuje fragmenty, które mogłyby zostać wpisane do pamiętnika jako aforyzmy – wyjaśnia znaczenia wybranych aforyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – wypowiada się na temat upływu czasu w poezji – odtwarza zawartość myślową argumentów i komentuje je – wyjaśnia znaczenia porównań i paradoksów – wyjaśnia celowość użycia porównań i paradoksów – wypowiada się na temat myśli wyrażonych aforyzmami – rozwija wybrany fragment wiersza w formie luźnych refleksji – podaje źródła muzyczności wiersza – zestawia zdania z wersami w celu wyciągnięcia wniosków
<p>Wisława Szymborska <i>Muzeum</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – określa tematykę wiersza – zapisuje w kolumnach kategorie zjawisk, o których mowa w wierszu („obecność”, „brak”) 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – proponuje nazwy dla elementów zapisanych w kolumnach – określa funkcję nazwanych środków poetyckich

	<ul style="list-style-type: none"> – wypisuje czasownikowe określenia dotyczące zjawisk z rubryki „obecność” – określa cechy wymienionych w tekście przedmiotów – nazywa środki poetyckie, za pomocą których zostały przedstawione przedmioty – wypowiada się na temat bohaterów lirycznych wiersza – odczytuje refleksję (myśl) zawartą w wierszu i zapisuje ją w formie kilkuzdaniowej wypowiedzi – nazywa uczucia, emocje zawarte w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia filozoficzny charakter refleksji poetyckiej – formułuje wnioski interpretacyjne – formułuje zdanie w formie paradoksu wyrażające myśl wiersza
<p>Wisława Szymborska <i>Cebula</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno (wyróżnie i wyraziście) – nazywa bohaterów lirycznych wiersza – wypisuje określenia dotyczące bohaterów lirycznych – nazywa zasadę, według której zostali zestawieni bohaterowie – wskazuje paradoks – odczytuje neologizmy – dostrzega zjawisko ironii poetyckiej – traktując wiersz jako poetycki wykład, dopisuje do niego początek – opracowuje definicję wybranego pojęcia 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – formułuje uogólnienia związane z istotą obu bohaterów – wyjaśnia, w jaki sposób podmiot liryczny wartościuje bohaterów – wyjaśnia myśl zawartą w paradoksie – wyjaśnia znaczenie i rolę neologizmów artystycznych – wyjaśnia, na czym polega <i>ironia poetycka</i> – formułuje pisemnie hipotezę interpretacyjną, popierając ją argumentami – porównuje wiersz Szymborskiej z wierszem <i>Kamyk</i> Herberta
<p>Edward Stachura <i>Życie to nie teatr</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Edwarda Stachury – czyta głośno (wyróżnie i wyraziście) – określa sytuację liryczną – zapisuje dwa kluczowe dla wiersza pojęcia 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – dostrzega konfrontację postaw życiowych – odtwarza argumenty prezentowane przez obu bohaterów

	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje kontrast jako zasadę kompozycyjną utworu – nazywa bohaterów lirycznych – określa postawy wobec życia obu bohaterów – dobiera synonimy i skojarzenia do pojęć <i>życie</i> i <i>teatr</i> – słucha muzycznej adaptacji tekstu – formułuje wrażenia dotyczące wysłuchanej muzycznej adaptacji tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – wartościuje przedstawione postawy życiowe – formułuje wniosek dotyczący życia i teatru, wynikający z porównania zebranych synonimów i skojarzeń – przygotowuje teatralną inscenizację wiersza – podaje źródła muzyczności wiersza – podaje propozycje dotyczące opracowania muzycznej wersji utworu
Edward Stachura <i>Wędrownką życie jest człowieka</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) – wypisuje z tekstu sentencje związane z życiem człowieka – rozpoznaje metaforę i porównania w sentencjach – wypisuje czasownikowe określenia życia człowieczego – wybiera sformułowania charakteryzujące życie opisane w piosence – rozpoznaje motyw podróży – wskazuje w tekście refren i wyjaśnia, co go wyróżnia – słucha muzycznej adaptacji tekstu – formułuje wrażenia dotyczące wysłuchanej muzycznej adaptacji tekstu – redaguje rozprawkę 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, dokonując interpretacji – wyjaśnia znaczenie metafory i porównań – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu podróży – wymienia utwory podejmujące temat życia jako wędrownki – porównuje utwory podejmujące temat życia jako wędrownki – wyjaśnia, co wpływa na muzyczność wiersza – charakteryzuje język utworu – projektuje okładkę płyty
<i>Świat na scenie</i>		
<i>Groteska w teatrze, czyli świat na opak na scenie</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – używa pojęcia <i>groteska</i> – wypisuje z tekstu cechy groteski – wymienia nazwiska twórców dramatów wykorzystujących 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie <i>groteska</i> – wyjaśnia, na czym polega i czemu służy <i>groteskowość</i> zaprezentowanych sytuacji

	<p>konwencję groteski</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje groteskę w podanych przykładach sytuacji – podaje przykłady sytuacji groteskowych 	
<p>Molier <i>Skąpiec</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Moliera – czyta cicho ze zrozumieniem – opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych – określa czas i miejsce wydarzeń – wymienia bohaterów – określa relacje między bohaterami – wyodrębnia wątki – wypowiada się na temat zakończenia sztuki – określa główną myśl utworu – rozpoznaje w utworze dramat – wylicza cechy dramatu – odróżnia komedię od innych gatunków dramatycznych – wylicza cechy komedii – podaje przykłady komicznych sytuacji, postaci, wypowiedzi – używa pojęć: <i>intryga, farsa</i> – wskazuje intrygę – dostrzega groteskowość prezentowanego świata 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady sytuacji ujawniające charakter bohaterów – charakteryzuje bohaterów – streszcza wątki – wyodrębnia etapy akcji – wyjaśnia okoliczności sytuacji, w której klientem ojca okazuje się syn – wyjaśnia wymowę utworu – omawia cechy dramatu i komedii z podkreśleniem cech rodzajowych i gatunkowych – wyjaśnia, z czego wynika komizm we wskazanych przykładach – wyjaśnia rolę różnych odmian komizmu – wyjaśnia pojęcia: <i>intryga, farsa</i> – wyjaśnia rolę intrygi – wyjaśnia rolę elementów groteski w utworze
<p>Konstanty Ildefons Gałczyński Teatrzyk „Zielona Gęś”: <i>Śmierć w kawiarni, Dziwny krawiec</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – słucha czytania – opowiada o swoich wrażeniach, odczuciach po wysłuchaniu tekstów – wybiera stwierdzenia charakteryzujące poznane miniatury, uzasadniając trafność wyboru – wymienia dostrzeżone w tekście cechy utworu dramatycznego – określa tekst jako miniaturę dramatyczną – rozpoznaje elementy groteski 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno (wyraźnie i wyraziście) z podziałem na role – wymienia elementy świata przedstawionego oraz elementy języka, które wywołały określone uczucia – porównuje formalne cechy utworu z poznanymi dramatami w celu wyciągnięcia wniosków – wyjaśnia, czym charakteryzuje się groteskowa miniatura

	<ul style="list-style-type: none"> – włącza się w przygotowanie inscenizacji tekstu 	<p>dramatyczna</p> <ul style="list-style-type: none"> – aktywnie uczestniczy w inscenizacji tekstu
<p>Sławomir Mrożek <i>Na pełnym morzu</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta cicho ze zrozumieniem – opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych – określa tematykę utworu – określa elementy świata przedstawionego – odczytuje fragmenty pozwalające scharakteryzować bohaterów – określa cel działania każdej postaci – formułuje wypowiedzi w imieniu bohaterów – używa pojęcia <i>manipulacja językowa</i> – wskazuje bohatera, który uprawia manipulację językową – podaje ogólną propozycję inscenizacji utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia zaskakujące elementy świata przedstawionego – określa charakter świata przedstawionego – analizuje język bohaterów – charakteryzuje bohaterów i na tej podstawie formułuje problem utworu – wyjaśnia, czym jest <i>manipulacja językowa</i> – wyjaśnia, na czym polega <i>manipulacja językowa</i> uprawiana przez jednego z bohaterów – wyjaśnia, czy utwór można uznać za komedię – ustosunkowuje się do opinii na temat postaci z dramatów Mrożka – przeprowadza wywiady z bohaterami utworu – przedstawia dokładny projekt inscenizacji utworu
<p>Roman Pawłowski <i>Tupet i talent</i> (recenzja)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta cicho ze zrozumieniem – rozpoznaje w tekście recenzję – wyodrębnia części kompozycyjne recenzji – określa zawartość tematyczną kolejnych części – odczytuje z tekstu słownictwo oceniające i wartościujące – określa charakter prezentowanej w tekście oceny 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czego dotyczy odczytane słownictwo – uzupełnia podane słownictwo własnymi propozycjami
<p><i>Przybyłem, zobaczyłem, oceniłem i ... napisałem recenzję</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia recenzję od innych form wypowiedzi – czyta przykładowe recenzje – wyodrębnia części kompozycyjne recenzji – określa zawartość tematyczną 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy, których nie musi zawierać recenzja – wymienia cechy recenzji i powinności recenzenta – nazywa odmiany języka,

	<p>kolejnych części</p> <ul style="list-style-type: none"> – wybiera elementy dzieła podlegające ocenie – sporządza listę tematów, którymi zajmują się autorzy recenzji – na podstawie podanego planu redaguje recenzję, stosując wyrazy oceniające i środki językowe uwypuklające własną opinię 	<p>jakimi posługują się recenzenci</p> <ul style="list-style-type: none"> – układa plan, gromadzi słownictwo – redaguje recenzję, zachowując wszystkie cechy formy wypowiedzi i stosując bogate słownictwo oceniające i wartościujące
<i>Świat na ekranie</i>		
<p><i>Film, czyli świat przedstawiony skondensowany. O gatunkach filmowych</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – używa pojęcia <i>gatunek filmowy</i> – rozróżnia gatunki filmowe: <i>melodramat, western, komedia, film science fiction, horror, film sensacyjny</i> – opisuje wygląd postaci melodramatu na podstawie fotosów – wymienia tytuły znanych melodramatów – wymienia charakterystyczne cechy wyglądu bohaterów westernowych – opisuje wygląd postaci komediowych przedstawionych na zdjęciach – proponuje dodatkowe określenia przymiotnikowe dla komedii – wymienia cechy filmu fantasy – określa tematykę filmów grozy – układa listę miejsc, w których rozgrywa się akcja horrorów – nazywa odmiany filmu sensacyjnego związane z przedmiotem jego zainteresowań – wymienia elementy poszczególnych gatunków 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest <i>gatunek filmowy</i> – wypowiada się na temat ulubionych gatunków filmowych – wymienia cechy wyróżnionych gatunków filmowych – przygotowuje szkic scenariusza melodramatu – opisuje postacie i scenerię westernów – wymienia podobieństwa między westernem a baśnią i opowieścią rycerską – podaje cechy świata komedii – projektuje komiczne sytuacje – wypowiada się na temat znaczenia motywu spotkania z Obcymi obecnego w filmach fantastycznonaukowych – porządkuje wzajemne relacje między zasadniczymi motywami obecnymi w filmach fantastycznonaukowych – podaje przykłady utworów literackich zawierające sceny

	<p>mogące występować w jednym filmie</p>	<p>grozy</p> <ul style="list-style-type: none"> – konkretyzuje lęki i zagrożenia, które są przedstawiane w horrorach – podaje przykłady filmów łączące w sobie elementy kilku gatunków
<p><i>Montaż, czyli zagęszczenie filmowego świata</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – używa pojęcia <i>plan filmowy</i> – wymienia rodzaje planów filmowych – wyjaśnia różnice między rodzajami planów filmowych – wyjaśnia, na czym polega <i>montaż filmowy</i> – wymienia różne typy montażu filmowego – wyjaśnia, czym są <i>sekwencje zagęszczone</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnice między różnymi typami montażu – wymienia efekty osiągnięte dzięki montażowi – dobiera rodzaje montażu do projektowanych ujęć filmowych – sporządza fragment scenopisu kilku ujęć filmowych – wymienia gatunki filmu, w których najczęściej wykorzystywany jest montaż równoległy – przedstawia fragment fabuły nieistniejącego filmu, który uzasadniałby użycie sekwencji zagęszczonych
<p>Grażyna Arata <i>Zakochany Moliere</i> (recenzja)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta cicho ze zrozumieniem – rozpoznaje w tekście recenzję – wyodrębnia części kompozycyjne – określa zawartość tematyczną kolejnych części – wymienia elementy, które podlegają ocenie – wypisuje słownictwo oceniające – określa charakter prezentowanej w tekście oceny – cytuje zdanie będące wyrazem niepewności, przypuszczenia, głośnego myślenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wybiera określenia nazywające formy wypowiedzi zastosowane w recenzji – potwierdza słuszność wyboru, cytując fragmenty tekstu – charakteryzuje język recenzji
<p>Jerzy Stuhr <i>Słuchać innego</i> (wywiad)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Jerzego Stuhra – słucha czytania 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno z podziałem na role – opowiada o znanych

	<ul style="list-style-type: none"> – określa, czego dotyczą pytania wywiadu – na podstawie analizy treści pytań uogólnia temat wywiadu – wydobywa z tekstu i podaje informacje dotyczące bohatera wywiadu – cytuje fragmenty dotyczące istoty aktorstwa – formułuje pytanie, które chciałby zadać aktorowi 	<ul style="list-style-type: none"> rolach filmowych bohatera wywiadu – analizuje warstwę językową pytań w celu wyciągnięcia wniosków – cytuje fragmenty zawierające prawdy o charakterze uniwersalnym – komentuje cytaty i na ich podstawie redaguje wskazówki życiowe – wypowiada się na temat istoty aktorstwa – wyjaśnia podobieństwa i różnice między aktorstwem teatralnym i filmowym – rozwija podaną myśl
<p><i>Sztuka pytania i słuchania, czyli jak przeprowadzić wywiad</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest wywiad – czyta przykładowe wywiady – omawia konstrukcję wywiadu – wymienia cele przeprowadzania wywiadu – odgaduje cel przeprowadzenia wywiadów na podstawie tytułów – używa pojęć: <i>banal</i>, <i>stereotyp</i> – oddziela oryginalne pytania od stereotypowych – wymienia osoby, z którymi chciałby przeprowadzić wywiad, uzasadniając swój wybór – redaguje pytania, które chciałby zadać wybranej przez siebie osobie 	<ul style="list-style-type: none"> – klasyfikuje wywiad jako formę dziennikarską – odróżnia wywiad od innych form dziennikarskich – wyjaśnia, w jaki sposób dziennikarz powinien przygotować się do wywiadu – wyjaśnia pojęcie <i>banal</i> i <i>stereotyp</i> – przeredagowuje pytania stereotypowe tak, aby nabrały oryginalności – proponuje oryginalne pytanie rozpoczynające wywiad – wyjaśnia, na czym polega <i>autoryzacja</i> i co ją poprzedza – przygotowuje wywiad (z osobą publiczną lub fikcyjną)
<i>W świecie kultury popularnej</i>		
<p><i>Rozmowy o radiu</i> (Romana Bobrowska, Andrzej Sikorowski,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Romany Bobrowskiej, Andrzeja Sikorowskiego, Jerzego 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się na temat roli radia w swoim życiu – opowiada o swoich

Jerzy Madeyski)	<p>Madeyskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha czytania – uogólnia temat tekstu – wyjaśnia, na czym polega specyfika przekazu radiowego – wynotowuje sformułowania na temat radia, z którymi się zgadza – cytuje opinie rozmówców dotyczące możliwości, jakie stwarza radio w kontaktach z odbiorcą – wyjaśnia, na czym polega wg Romany Bobrowskiej wyższość radia nad telewizją – wymienia medium, które Andrzej Sikorowski uważa za bardziej wymagające dla dziennikarzy 	<p>ulubionych audycjach radiowych</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia znanych twórców radiowych – czyta głośno z podziałem na role – komentuje opinie rozmówców, prezentując własne zdanie – cytuje z wypowiedzi Jerzego Madeyskiego zdanie, z którym zgodziłaby się bohaterka pierwszego wywiadu
Roman Włodek <i>Radio: przewodnik czy kumpel?</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Romana Włodka – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – cytuje fragmenty zawierające opinię autora na temat zmian, które zaszły w radiu – wymienia nazwy różnych form radiowych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym, wg autora, polegają zmiany we współczesnym radiu – prezentuje własną opinię na temat współczesnego radia, zawierającą odpowiedź na pytanie zawarte w tytule artykułu – wskazuje różnice między poszczególnymi formami radiowymi – redaguje artykuł na temat swojej wizji przyszłości radia
<i>Królowie domowego ekranu, czyli o telegatunkach. Czym jest kultura popularna?</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – używa pojęć: <i>kultura masowa, kultura popularna, kicz</i> – wymienia przekaźniki kultury masowej – wymienia formy i dziedziny twórczości należące do sfery kultury masowej – wymienia cechy typowe dla utworu reprezentującego kulturę 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest <i>kultura popularna, kicz</i> – ocenia i wartościuje wytwory kultury popularnej – podaje przykłady programów telewizyjnych, które można uznać za kicz

	popularną	
<i>Wideoklip, czyli patrz, słuchaj i ... nie przestawaj</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – wyjaśnia, czym jest <i>teledysk</i> – omawia związki teledysku z filmem – wyjaśnia znaczenie wyrazów: <i>stylizacja, hybryda</i> – prezentuje swoje stanowisko na temat teledysków, popierając je argumentami 	<ul style="list-style-type: none"> – określa relacje między muzyką a filmem – wyodrębnia elementy różnych gatunków filmowych ze znanych wideoklipów – podaje przykłady środków języka filmu w teledysku – określa funkcję środków języka filmu w teledysku – wyjaśnia, na czym polega i czemu służy stylizacja w teledyskach – redaguje tekst rozprawki lub przemówienia
<i>Życie w odcinkach (o „mydlanych operach” i telenowelach)</i>	<ul style="list-style-type: none"> – używa pojęcia <i>telenowela</i> – wymienia tytuły znanych telenowel – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – wymienia charakterystyczne cechy telenoweli – uzupełnia podane stwierdzenie wybranym sformułowaniem, uzasadniając swój wybór 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest <i>telenowela</i> – podaje przyczyny popularności telenowel – układa dialog między postaciami z kadru telenoweli
<i>Sitcomy, czyli dlaczego ktoś się za mnie śmieje?</i>	<ul style="list-style-type: none"> – używa pojęcia <i>sitcom</i> – wymienia tytuły znanych sitcomów – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – zabiera głos w dyskusji na temat sitcomów, stosując słownictwo oceniające 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest <i>sitcom</i> – omawia odstępstwa od reguł realizmu w znanych serialach typu <i>sitcom</i> – wypowiada się na temat roli śmiechu dochodzącego zza kadru – bierze aktywny udział w dyskusji na temat sitcomów
<i>Reality show, czyli wszystko na sprzedaż</i>	<ul style="list-style-type: none"> – używa pojęcia <i>reality show</i> – wymienia tytuły znanych programów utrzymanych w konwencji reality show – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest <i>reality show</i> – wyjaśnia, na czym polega kreacja w reality show – wymienia wartości, jakie dostrzega w produkcjach typu reality show

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia charakterystyczne cechy reality show – wymienia rodzaje negatywnego oddziaływania dostrzeżone w produkcjach typu reality show – przedstawia swoją opinię na temat reality show w formie kilkudzaniowej refleksji 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia różnice między reality show a filmem dokumentalnym – przedstawia swoją opinię na temat reality show w formie rozprawki
<i>Wyłącz odbiornik, włącz wyobraźnię</i>	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje projekt słownej audycji radiowej, w której muzyka jest dodatkiem – wyjaśnia sens słów: mówić „jak do skulonej dłoni” – podaje typ audycji, którą można by prowadzić, mówiąc „jak do skulonej dłoni” – uzupełnia pomysł na fabułę jednego z odcinków telenoweli własnymi propozycjami – uzupełnia luki w wypowiedzi na temat wyższości radia nad telewizją pojęciami wybranymi z ramki 	<ul style="list-style-type: none"> – wciela się w rolę reportera radiowego obecnego na otwarciu wystawy malarskiej i opisuje słuchaczom jeden z obrazów – przedstawia model powołania nowej rozgłośni, uzasadniając swoją propozycję w formie krótkiej rozprawki – układa fragment dialogu komediowego wzbogacony w wybranych miejscach o śmiech spoza kadru – redaguje scenariusz lub scenopis serii ujęć filmowych lub wideoklipu
<i>Reklama, czyli o sztuce namawiania</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest reklama – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – wyjaśnia, dlaczego reklama jest nieodłącznym i nieodzownym elementem współczesnej cywilizacji – wyjaśnia, na czym polega istota działań reklamowych – wymienia zalety i zagrożenia reklamy 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia znane typy reklam – wypowiada się na temat mechanizmu działania reklamy – wyjaśnia, jak bronić się przed działaniem reklamy
<i>Jan Miodek Co lubię i czego nie lubię (w reklamie)</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat Jana Miodka – czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście – podaje przykłady cech reklamy 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia aspekty reklamy budzące szczególne zainteresowanie autora wypowiedzi – wyjaśnia, w jaki sposób reklama może wzbogacać

	aprobowanych przez autora – cytuje zdanie, w którym autor wymienia irytujące go w reklamach błędy językowe – cytuje zdanie, w którym autor prezentuje swoją interpretację omawianej reklamy	język – dokonuje analizy językowej wybranych sloganów reklamowych
<i>Bądź niebanalnym copywriterem, czyli językowa zabawa w namawianie</i>	– zapoznaje się z przepisami prawnymi, które regulują działanie w sferze reklamy – przekształca hasła reklamowe tak, by nie zmieniły znaczenia i unikały naruszenia prawa – tworzy teksty reklamowe, wykorzystując cytaty literackie i przysłowia	– układa hasła reklamowe towarów, wykorzystując dwuznaczność podanych wyrazów i zwrotów – redaguje szkic scenariusza filmu reklamowego

Zakres kształcenia językowego (Zofia Czarniecka-Rodzik *Gramatyka i stylistyka*) rozpisany na poziomy wymagań: podstawowy i ponadpodstawowy.

Treści kształcenia	Poziom wymagań	
	Podstawowy P	Ponadpodstawowy PP
FLEKSJA		
Powtórzenie wiadomości o czasowniku	Uczeń: – odróżnia czasownik od innych części mowy na podstawie znaczenia i pytań – rozpoznaje, określa i tworzy formy osoby, liczby, czasu i rodzaju – rozpoznaje i tworzy formy trybu oznajmującego, rozkazującego, przypuszczającego – rozróżnia i tworzy czasowniki dokonane i niedokonane – nazywa strony czasownika	Uczeń: – stosuje różne formy czasownikowe w zależności od formy wypowiedzi – celowo stosuje różne tryby czasownika w wypowiedziach ustnych i pisemnych – stosuje strony czasownika w zależności od rodzaju tekstu – stosuje nieregularne

	<ul style="list-style-type: none"> – przekształca stronę czynną na bierną i odwrotnie – rozróżnia czasowniki przechodnie i nieprzechodnie – pisze poprawnie cząstki <i>-bym, -byś, -by</i> – zna i stosuje zasady pisowni zakończeń czasowników w czasie przeszłym 	<p>formy czasowników</p>	
Nieosobowe formy czasownika			
Bezokolicznik oraz formy zakończone na <i>-no i -to</i>	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia formy osobowe czasownika od nieosobowych – nazywa nieosobowe formy czasownika: bezokolicznik, formy zakończone na <i>-no i -to</i> – rozpoznaje w tekście konstrukcje z <i>się</i> – przekształca zdania z nieosobową formą czasownika na zdania z formą osobową i odwrotnie – poprawnie zapisuje zakończenia bezokoliczników <i>-ść i -ć</i> – korzysta ze słownika ortograficznego – sporządza instrukcję obsługi lub przepis, wykorzystując nieosobowe formy czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie stosuje w wypowiedziach bezokoliczniki, formy zakończone na <i>-no i -to</i> oraz konstrukcje z <i>się</i> – świadomie stosuje nieosobowe formy czasownika w wypowiedziach ustnych i pisemnych – redaguje notatkę, wykorzystując nieosobowe formy czasownika 	
Imiesłowy przymiotnikowe	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia imiesłowy przymiotnikowe od innych form czasownika – klasyfikuje imiesłowy przymiotnikowe jako nieosobowe formy czasownika oznaczające czynność i odpowiadające na pytania przymiotnika – odmienia imiesłowy przymiotnikowe przez 	<ul style="list-style-type: none"> – zna kryterium podziału imiesłowów przymiotnikowych na czynne i bierne – stosuje imiesłów przymiotnikowy w funkcji przydawki lub orzecznika – celowo i poprawnie stosuje imiesłowy przymiotnikowe dla osiągnięcia większej 	

	<p>przypadki, liczby i rodzaje</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne – tworzy imiesłowy przymiotnikowe – przekształca konstrukcje z osobową formą czasownika w konstrukcje z imiesłowem przymiotnikowym i na odwrót 	<p>spójności tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> – wnioskuje na temat fleksji imiesłowów przymiotnikowych i jej związków z przymiotnikiem – redaguje notatkę, wykorzystując imiesłowy przymiotnikowe 	
Imiesłowy przysłówkowe	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia imiesłowy przysłówkowe od innych form czasownika – klasyfikuje imiesłowy przysłówkowe jako nieosobowe, nieodmienne formy czasownika – rozróżnia imiesłowy przysłówkowe współczesne i uprzednie – tworzy imiesłowy przysłówkowe – przekształca konstrukcje z osobową formą czasownika na konstrukcje z imiesłowem przysłówkowym i na odwrót – zna i stosuje zasady pisowni zakończeń <i>-wszy</i> i <i>-wszy</i> – korzysta ze słownika frazeologicznego 	<ul style="list-style-type: none"> – wnioskuje na temat sposobu tworzenia imiesłowów przysłówkowych – zna kryterium podziału imiesłowów przysłówkowych na współczesne i uprzednie – stosuje imiesłowy przysłówkowe w funkcji okolicznika – wnioskuje na temat pisowni zakończeń <i>-wszy</i> i <i>-wszy</i> – celowo i poprawnie używa imiesłowów przysłówkowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych 	
SKŁADNIA			
Powtórzenie wiadomości o wypowiedzeniu	Uczeń:	Uczeń:	
	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje zdanie jako wypowiedzenie zawierające orzeczenie wyrażone osobową formą czasownika – wskazuje w tekście orzeczenia – rozróżnia orzeczenie czasownikowe i imienne – rozróżnia zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte – rozpoznaje zdanie złożone 	<ul style="list-style-type: none"> – wnioskuje na temat różnicy między zdaniem złożonym a wypowiedzeniem złożonym – stosuje odpowiednią interpunkcję zdania pojedynczego – opisuje sytuacje przedstawione na ilustracjach, używając wyłącznie zdań 	

	<p>jako wypowiedzenie zawierające co najmniej dwa orzeczenia wyrażone osobową formą czasownika</p> <ul style="list-style-type: none"> – ze zdań pojedynczych tworzy zdania złożone – rozróżnia zdanie i równoważnik zdania – rozróżnia wypowiedzenie złożone 	<p>pojedynczych/zdań złożonych</p>	
Zdanie złożone współrzędnie	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego – odróżnia zdanie współrzędnie złożone od podrzędnie złożonego – rozróżnia zdania złożone współrzędnie łączne, rozłączne, wynikowe i przeciwstawne – układa zdania złożone współrzędnie – zna zasady interpunkcji w zdaniu złożonym współrzędnie – przekształca zdania pojedyncze na złożone i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia graficznie różne rodzaje zdań złożonych współrzędnie – zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w zdaniu złożonym współrzędnie – świadomie i celowo posługuje się różnymi rodzajami zdań złożonych współrzędnie w zależności od intencji wypowiedzi 	
Zdanie złożone z podrzędnym okolicznikowym	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje okolicznik jako część zdania określającą okoliczności czynności wyrażonej przez czasownik – rozróżnia okoliczniki miejsca, czasu, sposobu, celu, przyczyny, warunku i przyzwolenia – zamienia okoliczniki w zdaniu pojedynczym na zdania podrzędne okolicznikowe i odwrotnie – rozpoznaje w tekście zdania złożone z podrzędnym okolicznikowym – rozróżnia zdania złożone 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje zdanie złożone z podrzędnym okolicznikowym – omawia kryterium podziału zdań złożonych z podrzędnym okolicznikowym – przekształca zdania pojedyncze na złożone z podrzędnym okolicznikowym i odwrotnie, używając różnych wskaźników zespolenia – sporządza wykresy zdań – świadomie i celowo 	

	<p>z podrzędnym okolicznikowym miejsca, czasu, sposobu, celu, przyczyny, warunku i przyzwolenia</p> <ul style="list-style-type: none"> – pyta o zdanie podrzędne – uzupełnia zdanie podanym zdaniem podrzędnym okolicznikowym – układa zdania złożone z podrzędnym okolicznikowym – zna zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym okolicznikowym 	<p>stosuje w wypowiedziach różne typy zdań złożonych z podrzędnym okolicznikowym</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym okolicznikowym 	
<p>Zdanie złożone z podrzędnym przydawkowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje przydawkę jako określenie rzeczownika lub zaimka rzeczownego – rozróżnia przydawkę przymiotną, rzeczowną, przyimkową i liczebną – zamienia przydawki w zdaniu pojedynczym na zdania podrzędne przydawkowe i odwrotnie – rozpoznaje w tekście zdania złożone z podrzędnym przydawkowym – pyta o zdanie podrzędne – uzupełnia zdanie zdaniem podrzędnym przydawkowym – układa zdania złożone z podrzędnym przydawkowym – stosuje prawidłowy szyk w zdaniu złożonym z podrzędnym przydawkowym w związku z pozycją określanego rzeczownika – zna zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym przydawkowym 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje zdanie złożone z podrzędnym przydawkowym – przekształca zdania pojedyncze na złożone z podrzędnym przydawkowym i odwrotnie, używając różnych wskaźników zespolenia – wskazuje, omawia i poprawia błędne konstrukcje dotyczące szyku wyrazów – sporządza wykresy zdań – świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach zdania złożone z podrzędnym przydawkowym dla bardziej precyzyjnego określenia cech osoby, rzeczy lub pojęcia – zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym przydawkowym 	

<p>Zdanie złożone z podrzędnym orzecznikowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia orzeczenia czasownikowe i imienne – stosuje w zdaniach orzeczenia czasownikowe i imienne – zamienia orzeczniki w zdaniu pojedynczym na zdania podrzędne orzecznikowe i odwrotnie – rozpoznaje w tekście zdanie złożone z podrzędnym orzecznikowym – pyta o zdanie podrzędne – układa zdania złożone z podrzędnym orzecznikowym według podanego wzoru – odróżnia zdanie złożone z podrzędnym orzecznikowym od zdania złożonego z podrzędnym przydawkowym – zna zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym orzecznikowym 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje zdanie złożone z podrzędnym orzecznikowym – wnioskuje na temat różnic stylistycznych między zdaniem pojedynczym z orzeczeniem imiennym a zdaniem złożonym z podrzędnym orzecznikowym – układa zdania złożone z podrzędnym orzecznikowym – świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach zdania złożone z podrzędnym orzecznikowym w celu uzyskania większej precyzji wypowiedzi – zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym orzecznikowym
<p>Zdanie złożone z podrzędnym dopełnieniowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje dopełnienie jako część zdania uzupełniającą (rozwijającą) treść czasownika – zamienia dopełnienia w zdaniu pojedynczym na zdania podrzędne dopełnieniowe i odwrotnie – rozpoznaje w tekście zdanie złożone z podrzędnym dopełnieniowym – pyta o zdanie podrzędne – uzupełnia zdanie zdaniem podrzędnym dopełnieniowym – układa zdania złożone z podrzędnym dopełnieniowym – stosuje w wypowiedziach zdania złożone z podrzędnym dopełnieniowym dla 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje zdanie złożone z podrzędnym dopełnieniowym – sporządza wykresy zdań – przekształca zdania pojedyncze na złożone z podrzędnym dopełnieniowym i odwrotnie, używając różnych wskaźników zespolenia – świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach zdania złożone z podrzędnym dopełnieniowym w zależności od intencji wypowiedzi – zna i poprawnie stosuje

	<p>podkreślenia własnego stanowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym dopełnieniowym 	<p>zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym dopełnieniowym</p> <ul style="list-style-type: none"> – redaguje krótką recenzję, używając zdań z podrzędnym dopełnieniowym
Zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje w zdaniu podmiot – stosuje podmioty wyrażone różnymi częściami mowy – wskazuje zdania bezpodmiotowe – rozpoznaje w tekście zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym – pyta o zdanie podrzędne – uzupełnia zdanie zdaniem podrzędnym podmiotowym – układa zdania złożone z podrzędnym podmiotowym według podanego wzoru – łączy w pary zdania pojedyncze, tworząc zdania złożone z podrzędnymi podmiotowymi – stosuje w wypowiedziach zdania złożone z podrzędnym podmiotowym w celu wyrażenia własnej opinii – zna zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym podmiotowym 	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia podmiot gramatyczny, logiczny, domyślny, szeregowy i zbiorowy – używa zdań bezpodmiotowych – definiuje zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym – układa zdania złożone z podrzędnym podmiotowym – odróżnia zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym od zdania złożonego z podrzędnym dopełnieniowym – świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach zdania złożone z podrzędnym podmiotowym – zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w zdaniu złożonym z podrzędnym podmiotowym
Imiesłowy równoważnik zdania	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia imiesłowy przysłówkowe od innych form czasownika – rozróżnia imiesłowy przysłówkowe współczesne i uprzednie – tworzy imiesłowy przysłówkowe – rozróżnia zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest <i>imiesłowy równoważnik zdania</i> – sporządza wykresy zdań – układa zdania do wykresów – poprawia błędy składniowe w konstrukcjach

	<p>i równoważnik zdania</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy równoważniki zdań – rozpoznaje imiesłowowy równoważnik zdania w tekście – zamienia pary zdań pojedynczych na wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania – przekształca zdania złożone podrzędnie i współrzędnie w zdania złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania i odwrotnie – uzupełnia zdania imiesłowowymi równoważnikami zdania – tworzy listę wskazówek dla piszących rozprawkę – poprawnie stosuje różne typy imiesłowowych równoważników zdania w wypowiedziach – znajduje błędy składniowe w konstrukcjach z imiesłowowym równoważnikiem zdania – zna zasady interpunkcji w wypowiedzeniu złożonym z imiesłowowym równoważnikiem zdania 	<p>z imiesłowowym równoważnikiem zdania</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegają błędy składniowe w konstrukcjach z imiesłowowym równoważnikiem zdania (zgodność podmiotów i relacja czasowa) – poprawnie, świadomie i celowo używa konstrukcji z imiesłowowym równoważnikiem zdania w wypowiedziach o charakterze argumentacyjnym – opisuje reprodukcje obrazów, używając konstrukcji z imiesłowowym równoważnikiem zdania – opisuje zwięźle wydarzenie, używając wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania – zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w wypowiedzeniu złożonym z imiesłowowym równoważnikiem zdania 	
SŁOWOTWÓRSTWO			
<p>Wyrazy podstawowe i pochodne</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – używa pojęć: <i>wyraz podstawowy, wyraz pochodny, formant, podstawa słowotwórcza, parafraza słowotwórcza</i> – wyodrębnia w wyrazie pochodnym podstawę słowotwórczą i formant 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>wyraz podstawowy, wyraz pochodny, formant, podstawa słowotwórcza, parafraza słowotwórcza</i> – wyodrębnia w wyrazie pochodnym podstawę słowotwórczą i formant 	

	<p>(typowe przykłady)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia rodzaje formantów słowotwórczych: <i>przedrostek, przyrostek</i> – tworzy wyrazy pochodne od podstawowych przez dodawanie przyrostków i przedrostków – tworzy wyrazy podstawowe do pochodnych – rozpoznaje wyrazy słowotwórczo niepodzielne – wskazuje w wyrazach oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe – poprawnie zapisuje wyrazy pochodne, w których zachodzą oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe 	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia rodzaje formantów słowotwórczych: <i>wrostek, formant zerowy</i> – tworzy wyrazy pochodne przez dodawanie wrostków oraz użycie formantu zerowego – podaje parafrazę słowotwórczą wyrazu pochodnego – wyjaśnia pisownię wyrazów, w których zachodzą oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe – stosuje różne wyrazy pochodne, oddając precyzję i bogactwo wypowiedzi 	
<p>Funkcje formantów słowotwórczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – używa pojęcia <i>kategoria (grupa) znaczeniowa</i> – podaje przykłady kategorii znaczeniowych wyrazów pochodnych – kwalifikuje wyraz do właściwej kategorii znaczeniowej – tworzy wyrazy pochodne należące do wskazanej kategorii znaczeniowej – rozróżnia funkcje formantów słowotwórczych – opisuje wnętrze pokoju, używając zdrobnień 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie <i>kategoria (grupa) znaczeniowa</i> – rozróżnia kategorie znaczeniowe wyrazów pochodnych – wyjaśnia zależność między budową wyrazu a jego przynależnością do określonej kategorii znaczeniowej – tworzy i rozpoznaje wyrazy należące do różnych kategorii znaczeniowych – wyjaśnia znaczenia podanych neologizmów – dostrzega różnice stylistyczne między tekstami – świadomie i celowo używa wyrazów należących do różnych kategorii znaczeniowych w zależności od intencji 	

		wypowiedzi	
Rodzina wyrazów	<ul style="list-style-type: none"> – używa pojęć: <i>rodzina wyrazów, rdzeń, oboczności rdzenia, wyrazy pokrewne, wyrazy bliskoznaczne</i> – tworzy łańcuch wyrazów podstawowych i pochodnych według wzoru – uzupełnia wykres rodziny wyrazów – wyodrębnia rdzeń w rodzinie wyrazów – zapisuje oboczności rdzenia – rozróżnia wyrazy pokrewne i bliskoznaczne 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>rodzina wyrazów, rdzeń, oboczności rdzenia, wyrazy pokrewne, wyrazy bliskoznaczne</i> – tworzy wyrazy pokrewne do podanego wyrazu – tworzy wykres rodziny wyrazów (drzewko derywacyjne) 	
Wyrazy złożone	<ul style="list-style-type: none"> – używa pojęcia <i>wyraz złożony</i> – rozróżnia zestawienia, zrosty, złożenia – podaje wyrazy podstawowe, od których utworzono wyraz złożony – tworzy zestawienia, złożenia i zrosty od podanych wyrazów podstawowych – zna zasady pisowni złożzeń (z łącznikiem i bez) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie <i>wyraz złożony</i> – omawia kryteria podziału wyrazów złożonych – rozróżnia wyrazy niepodzielne i podzielne słowotwórczo, a wśród nich złożenia, zestawienia i zrosty – wskazuje podstawy słowotwórcze w wyrazach złożonych – wyodrębnia formanty w wyrazach złożonych – zna i poprawnie stosuje zasady pisowni złożzeń (z łącznikiem i bez) 	
Skrótowce i skrótó	<ul style="list-style-type: none"> – używa pojęć: <i>skrótowce, skrótó</i> – rozróżnia literowce, głoskowce, sylabowce, skrótowce mieszane – zapisuje i odczytuje często stosowane skrótó i skrótowce – zna zasady odmiany skrótowców i skrótów – zna zasady ortograficzne zapisu skrótowców 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>skrótowce, skrótó</i> – omawia kryteria podziału skrótowców na literowce, głoskowce, sylabowce, skrótowce mieszane – prawidłowo odmienia skrótowce i skrótó – dostosowuje formę orzeczenia do łączącego się z nim skrótowca 	

	<ul style="list-style-type: none">– zna zasady interpunkcyjne zapisu skrótów– projektuje wizytówki, stosując przy zapisie skróty– adresuje listy, poprawnie używając skrótów	<ul style="list-style-type: none">– zna i poprawnie stosuje zasady ortograficzne zapisu skrótowców– zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcyjne zapisu skrótów– używa w wypowiedziach skrótowców i skrótów, oceniając ich przydatność i zrozumiałość	
--	--	--	--